

REŠETO

V ZNAKU OBLETNICE OSVOBODITVE

Čas neizmerno hiti, leta, polna dogodkov, se umikajo novim časom. Spomini ostajajo. Večno živi bodo ostali spomini, ki jih je pisala zgodovina narodnoosvobodilnega boja slovenskega ljudstva, vklesani v žive skale spomenikov, pod katerimi ležijo padli borci za svobodo. Spomini in izkušnje iz NOB bodo ostali kot neusahljivi izvir studencev, posebno se bodo prenašali na mlade rodove.

Letos praznujemo 42. obletnico legendarne zmage partizanskih brigad v Jelenovem žlebu, 41. obletnico tragedije tretjega bataljona IX. SNOUB v Makosa in 40. obletnico zmage in osvoboditve.

15. maja 1945. leta je sovražnik na naših severnih mejah v poslednji bitki z NOV poražen odvrnil orožje.

V štiriletnem divjanju je okupator na naših tleh zagrešil grozne zločine in razdejanje, ki ga ne pomnijo rodovi vse od turških časov. Bilanca žrtev zadnje vojne je bila strahotna. Padlih, pobitih, v krematorijih sežganih je bilo več kot 36 milijonov ljudi, od tega 1 milijon 700 tisoč Jugoslovancev.

9. maj 1945, dan zmage nad mračnimi silami, je hkrati pomenil novo življenje v svobodi. Življenje pa pomeni in zahteva večno obnavljanje in delo.

Na ruševinah smo postavili temelje nove socialistične Jugoslavije.

V 40. letih smo si ustvarili pogoje za življenje in delo. Na pogoriskih in ruševinah smo leta 1945 začeli s krampi in lopatami. Z vedno večjim tehnološkim napredkom smo šli skozi štiridesetletno obdobje graditve naše družbe, ki ni bilo lahko, bilo je veliko žuljev, odpovedovanj, stisk in iskanja pravih poti in učenja na napakah.

Utrdili in zgradili smo nov socialistični, samoupravni družbeni in ekonomski sistem.

Občina Ribnica se je pozno začela gospodarsko razvijati. Najprej smo morali zgraditi porušene in požgane domove, zgraditi tovarne, pogoje za delo, nova delovna mesta za 3400 zaposlenih občanov. Večje število zaposlenih je ustvarjalo večjo vrednost, več sredstev, ki so se prehlajala v izgradnjo družbenega standarda, ki je ob sodelovanju širše družbenopolitične skupnosti in s sredstvi občanov hitro rasel. Z izgradnjo šol, zdravstvenih domov, telesnokulturnih objektov, stanovanj, vodovodov, cest, kanalizacij in drugih objektov je dosežen ugoden nivo družbenega standarda. Ob tem je hitro rasel tudi osebni standard.

Ko ob mejnikih zgodovinskih dogodkov pregledujemo bilance, razultate našega dela, uspehe in neuspehe, lahko zaključimo z oceno, da so uspehi vidni na vsakem koraku, čeprav bi bili lahko še večji. To je delovna zmaga vseh občanov naše občine.

Veliko priznanje gre našim delovnim ljudem in občanom za prizadevanja in premaganje težke ekonomske situacije, za vodenje gospodarske politike, s katero je ribniško gospodarstvo doseglo solidno rast proizvodnje in dohodka. Ob visoki stopnji inflacije, divjanju cen, ob padanju življenjskega standarda se pogosto vprašujemo, kdaj bomo obvladali stihije na trgu, v cenovni politiki in zaustavili inflacijo in kateri so tisti ukrepi ali zdravilo, ki naj bi naše nacionalno gospodarstvo ozdravili. Postavlja se tudi vprašanje, kako bomo živeli v prihodnosti.

Odgovor je sicer preprost, delali bomo več in bolje, bolj preudarno bomo morali gospodariti in izrabljati še neizkoriščene ali premalo izkoriščene potencialne, ki jih imamo v znanju, nenehnem izpopolnjevanju strokovnosti, inovacijah, boljšem izkoriščanju psihičnih in fizičnih sposobnosti, več proizvajati in izvažati visoko kvalitetne izdelke, ob tem pa kar se da največ in hitreje vlagati v novo tehnologijo in znanost, da bomo čimprej ujeli korak z razvitim svetom.

To so cilji in obveze, ki nam jih narekuje današnji čas in prostor, v katerem živimo. Smo odprta dežela in v veliki soodvisnosti od svetovnega gospodarstva, ki prav tako nenehno zapada v večje in manjše gospodarske krize in pretrse, katerih valovi neusmiljeno preplavljajo naše meje, zadevajo v naše gospodarstvo, ki še zdaleč ni kos, da bi zgradilo tako trdne valobrane in nepoškodovano izplavalo v svet na svetovni trg s svojimi proizvodi in se vračalo z večjimi in bogatejšimi iztržki.

Naša prihodnost je odvisna od sedanjosti. Kako bomo živeli, je odvisno od današnjega in jutrišnjega dela, znanja, obnavljanja, načina proizvodnje, modernizacije tehnologije, doslednega izpolnjevanja prednostnih ciljev, ki jih moramo izpostaviti v dolgoročnem in srednjeročnem družbenem planu in se za uresničevanje ciljev boriti.

Tudi v naprej moramo ostati enotni, vsi aktivni, odgovorno skrbeti za delovanje in krepitev družbenega samoupravljanja, za dobro delovanje delegatskega in skupščinskega sistema, delegacij, zborov občinske skupščine in skupščin SIS, kajti brez družbenega samoupravljanja ne bi dosegli današnje stopnje razvoja naše občine in rasti na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja in ne bi bili zmožni premagovati težke pogoje gospodarjenja.

Za nadaljevanje dosedanje gospodarske rasti in dohodka imamo zgrajeno solidno osnovo. Naše gospodarstvo je leto 1984 zaključilo z dobrimi poslovnimi rezultati ob precej visokih investicijskih naložbah za razširitev in posodobitev proizvodnih procesov v OZD Riko, Inles, Eurotrans, ITPP in v TOZD Sukno Jurjevica. Doseglo je najpomembnejše cilje, ki so bili opredeljeni kot prednostni z resolucijo o ekonomski politiki občine Ribnica v letu 1984. Poslovalo je brez izgub in doseglo poslovno uspešnost.

Povečan je fizični obseg proizvodnje, izvoz blaga in storitev ter presežen planirani vrednostni obseg izvoza. Dosežen je tudi cilj povečanja realnega družbenega proizvoda in dohodka, ki presega rast cen in inflacije. Presežena je tudi planirana rast pri zaposlovanju.

Ob doseženih glavnih ciljih, opredeljenih v resoluciji za leto 1984, pa je ostalo še precej nerealiziranih nalog s področja zadovoljevanja splošnih družbenih potreb, ki zahtevajo znatna investicijska sredstva. Vse te naloge prenašamo na leto 1985 ter v naslednja leta in bomo morali ob dobrem gospodarskem napredku posvetiti več skrbí varstvu okolja in urejenosti našega delovnega in bivalnega okolja, kar bomo dosegli z učinkovitim organiziranjem komunalnih in drugih storitev ter z večjim investicijskim vlaganjem.

Ob občinskem prazniku vsem občanom iskrene čestitke.

Predsednik občinske skupščine
Stanko Rus

Občutenje svobode

Zadnji aprilski in prvi majski dnevi pred štiridesetimi leti. Nadih malo pozne pomladi, vendar pomladi s cvetjem, pticami, toplim soncem. In morast občute prisotnosti tujcev, da se ljudje, skozi štiri leta vojne navajenih najrazličnejših vojsk, komaj še znajdejo: Nemci in beli, četniki in vsakovrstna nacistična in njim pomagajoča svojost se zgrinja proti zahodu. V teku je veliki beg in na obzorju svitanja svobode.

Grozote vojne so majhnemu predšolskemu dečku globoko vtisnjene v zavest in podzavest. Nenaden strah pred uniformo, pred orožjem, pred brnenjem letala ali ropotom kamiona, motorja in tanka ga stresa v spanju in strah pred vsem tem mu ostaja še dolgo po vojni. Očeladana

nemška soldateska, četniški bradači, zelene domobranske uniforme, vse to je strah prav v kosteh in le rdeča zvezda na kapi ter domač nasmech vzbujata občutek veselja in tihega pričakovanja — saj bo kmalu svoboda!

Brnenje zdelanega tanka na vrtu za hišo, tuji vojaki v hiši, kup mrtvih pred sosedovo hišo in smrdeče mlakuže krvi. Odmevi strelav v gozdovih okrog vasi, od juga, vzhoda in zahoda, preplašeni pogledi tujih, zdelanih vojakov, dva tujca v črnih uniformah, ki mrtvim nemškemu vojakom pobirata zlatnino z rok in iz ust. In nato vesel, zmagovit »hura« iz gozdov, v vetru plapolajoča zastava z rdečo zvezdo, objemi, zvoki harmonike in ples po prašni cesti. Svoboda! Dokončna, trajna, za vse čase SVOBODA!

Strah pred mrakom in občutenje prihajajoče svobode se mi je otroku krepil vrsto let, vse od tistih prvih dni prvega srečanja z majhnimi, tujimi vojaki, bodočo žico okrog naselja in zapornicami na vhodnih cestah. Kasneje, štiri leta dolgo, sta se prepletala v otroškem srcu strah in pričakovanje ob vsakokratnem srečanju z neznano ali našo vojsko, ob velikih zmagah ali novih vdorih okupatorja ali izdajalcev. Kdor je to doživel, doživil in preživel, ne sme in ne more pozabiti. Trajno ostane v zavesti, v srcu, v spominu...

Milijone takih dečkov je bilo po svetu tista leta, ki so na podoben način okušali strah in upanje. Upanje, ki je rodilo kot majski cvet razcveteno, dehtečo svobodo, njeno videnje in občutenje.

Vsa ta štiri desetletja, ko pravimo,

da ni vojne, je po svetu prav tako milijone otrok in odraslih, ki jih preganjata strah in trepet, ogenj in dim, kri in smrt ter upanje miru in svobode. Zdjaj tu zdaj tam zarohni uničujoča smrt ob zlaganem poslanstvu miru in sožitja, na Daljnem vzhodu, Bljnjem vzhodu, na jugu Afrike, na zeleni celine, daleč ali bližje nam. Vedno pa gre za enake grozote in enake nesmisle, nevredne človeka in njegovega dostojanstva. Nedolžne žrtve nesmiselnih spopadov na široko tlakujejo človekovo pot v svobodo, v prihodnost.

Kako dolgo še, doklej in zakaj? Globoko v podzavesti nam še vedno trepete boleč občutek strahu in tista drobna iskra občutenja cvetoče svobode pred štirimi desetletji. Ne pozabimo tega, ne dovolimo, da se strahovi povrnejo. Nikjer in nikdar!

F. Grivec

Najvišje na ljubljanskem območju

Investicijska dejavnost ribniškega gospodarstva je bila po podatkih Službe družbenega knjigovodstva v ljubljanski regiji v lanskem letu najvišja. Kljub temu pa v občini ugotavljamo, da vlaganje našega gospodarstva v posodobitev in razširitev proizvodnje v celotnem srednjeročnem obdobju (to se letos izteka) in tudi v lanskem letu zamuja. Nominalno so v lanskem letu v našem gospodarstvu znašala investicijska vlaganja milijardo 150 milijonov din (115 starih milijard!), posamezne delovne organizacije pa so investirale v lanskem letu naslednje zneske:

Riko 531.238.000 din, Inles 239.838.000 din, Evrotrans 153.186.000 din, Kmetijska zadruga skupaj 80.071.000, od tega v zasebno kmetijstvo 70.500.000 din, TOZD Jelenov žleb in Meles 39.537.000 din, TOK gozdarstvo Ribnica 65.518.000 din, ITPP 21.656.000 din, Donit Sodražica 16.077.000 din, Sukno Jurjevica 1.600.000 din, Komunala 1.202.000 din.

Donit TOZD Pletilnica Sodražica in Sukno TOZD Jurjevica planiranih investicij za lansko leto nista realizirala in jih prenašata v leto 1985, vse ostale organizacije pa so svoja investicijska planska predvidevanja pretežno uresničile.

Inles je tako vlagal sredstva v izgradnjo žage v Ribnici, ki bo dokončana in aktivirana letos (otvoritev bo za občinski praznik 26. marca), v izgradnjo skladiščne hale lubja v TOZD Ribnica, medtem ko je rekonstrukcija oziroma modernizacija procesa predelave lesa zaradi povečanja izvozne proizvodnje prenešana v leto 1985.

Riko izkazuje tudi v lanskem letu največjo investicijsko aktivnost, saj je vložil tonamensko 530 milj. din, kar je skoraj polovica vseh investicijskih sredstev v ribniškem gospodarstvu. Vlaganja so bila v razširitev in posodobitev izvozne orienriranih proizvodnih kapacitet, katere bodo tudi aktivirane v letošnjem letu, pripravljala dela za lakirnico pa se prenašajo v naslednje srednjeročno obdobje.

ITPP je z izgradnjo emajlirnice in nabavo opreme realiziral investicije po planu, prav tako Eurotrans, ki je nabavil 15 vozil MAN in 15 prikolic ITAS ter pričel z nadomestno gradnjo servisnih delavnic v Goriči vasi in Gro-

supljem, katere bodo dokončane v letošnjem letu.

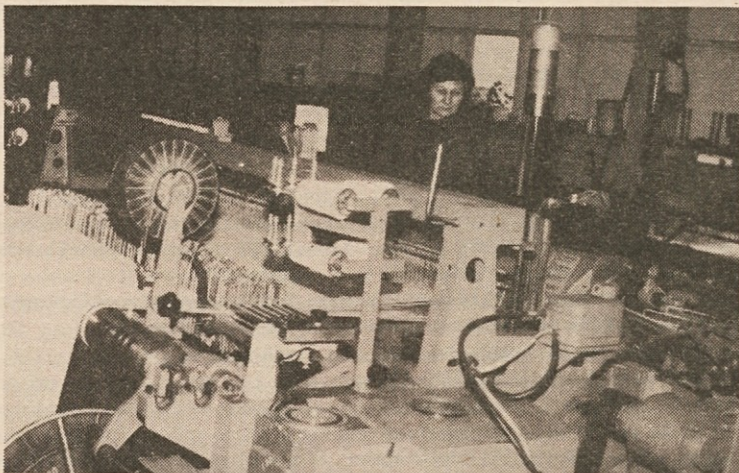
Investicijska vlaganja v zasebnem kmetijstvu so bila v primerjavi s predhodnim letom za 150% višja in so znašala 70 milijonov din. Sredstva so bila namenjena predvsem za nabavo kmetijske mehanizacije in za pridobitev 240 stojišč (v letu 1983 190 stojišč).

V TOZD gozdarstva so investicijska vlaganja (cestogradnje, oprema) ostala nominalno na ravni predhodnega leta, ob tem da izkazuje TOK nekoliko več vlaganj ob istočasno nominalno manjšem vlaganju TOZD Jelenov žleb.

Vlaganja v opremo oziroma modernizacijo zasebnih obrti so bila po podatkih, kot so jih prikazali obrtniki v davčnih napovedih, kar za 3 in pol krat višja kot v letu 1983 in so znašala 1.656 tisoč din. To je nedvomno spodbuden podatek, še posebno zato, ker so bila to vlaganja v opremo in ne v zidove. Naše industrijske OZD so svoje potrebe po storitvah in izdelkih drobnega gospodarstva premalo iskale v lastni dolini in nadaljevale z dosežanjo prakso sodelovanja s kooperanti izven občine. Vendar pa je potrebno omeniti akcijo DO Riko, ki je v lanskem letu pristopil k združevanju sredstev z zasebnimi obrtniki za proizvodni program — izdelovanje nasadil za izvoz.

Premiki so opazni tudi v gostinstvu in turizmu z adaptacijo Doma na Travnici gori, gostilne »Izvir« in odprtjem bistroja Slavin, ki s svojimi likovnimi razstavami prispeva k obogatitvi te vrste ponudbe v občini. Razstave so

strokovno vodene v sodelovanju z Občinsko kulturno skupnostjo, s tem

Kar kolektivu Sukna iz Jurjevica ni uspelo v lanskem letu, bodo postorili letos, v zadnjem letu sedanjega srednjeročnega plana. Gre za nabavo in montažo novih strojev ter precejšnjo preureditev delovnih prostorov. Tudi ta naš tekstilni tozdv v zadnjih letih uspešno posluje. (Foto: Bregar)

pa je obogaten nivo gostinske ponudbe v lokalni. Premiki so rezultat predvsem ambicioznosti privatne iniciative in korak od tradicionalne poti na tem področju v naši občini.

Območna vodna skupnost Ljubljana — Sava je nadaljevala z vlaganji v izgradnjo zadrževalnika v Prigorici. Lani je bil zgrajen most in cesta v Prigorici — Brezje in sofinancirana izgradnja gozdne ceste Ugar — Kobila — Prigorica v skupni višini 13,3 milj. din.

Na področju negospodarstva je bila v lanskem letu dograjena druga faza vrtca v Ribnici, za kar so bila zagotovljena sredstva v višini 10,1 milj. din že v predhodnem letu, za gradnjo vrtca v Sodražici pa je bilo v lanskem letu vloženi cca 48 milj. din, od tega 20.315 tisoč din sredstev samopriskpeva, ostalo pa so bila kreditna sredstva.

V skladu z usmeritvami programa dolgoročne stabilizacije gospodarstva v občini Ribnica je v letu 1984 bilo izvedeno prestrukturiranje sredstev stanovanjskega gospodarstva v korist komunalnega gospodarstva. To je bilo storjeno na ta način, da na področju komunalnega gospodarstva ni prišlo do zmanjševanja sredstev na podlagi znanih ukrepov za razbremenjevanje gospodarstva, pač pa je vse zmanjševanje (0,5 BOD) prevzelo stanovanjskega gospodarstva.

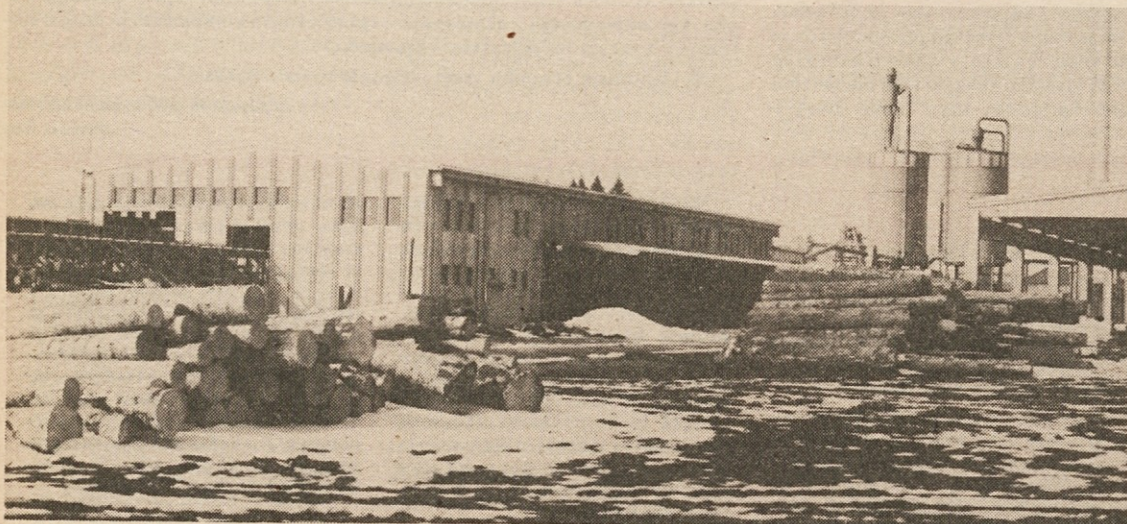
V letu 1984 je bil dograjen 29-stanovanjski objekt v Ribnici. Vrednost objekta je znašala 39.570.530,00 din oziroma nekaj preko 28.000,00 din za m² neto stanovanjske površine.

Pričela se je tudi gradnja 25-stanovanjskega objekta, ki bo dograjen v letu 1985. Pripravljena je bila tudi že skoraj vsa dokumentacija in finančna sredstva za gradnjo 6-stanovanjskega objekta v Sodražici.

Izredno velika problematika je na področju komunalnega urejanja in odajanja stavbnih zemljišč za individualno stanovanjsko gradnjo, to pa v glavnem zaradi problemov pri pridobivanju zemljišč. Zaradi tega so bile z resolucijo zadane naloge le delno realizirane.

V resoluciji smo tudi opredelili, da se bodo naložbe v modernizacijo cest na območju občine v globalu zmanjšale. Izhajajoč iz realizacije pa ugotavljamo, da so le-te nominalno porasle za več kot polovico in so znašale cca 160 milj. din.

Za rekonstrukcijo lokalnih cest so krajevne skupnosti vložile več kot 60 milj. din, za kar so poleg rednega samopriskpeva uvajale tudi dodatne

NAJVEČJA INLESOVA INVESTICIJA — Ob letošnjem občinskem prazniku, takoj po slavnostni seji skupščine občine, bo na Inlesu z otvoritvijo nove žage v Ribnici zaključena največja investicija v tej delovni organizaciji. Žaga, katere gradnjo so načrtovali vrsto let, bo za nadaljnji razvoj Inlesa izredno pomembna, prav tako tudi za celotno ribniško gospodarstvo.

Predračunska vrednost investicije po pogodbah je okrog 240 milijonov din, okrog pol te vsote pa so združena sredstva drugih OZD, poslovnih partnerjev Inlesa. O otvoritvi žage, na kateri bo predvidoma govoril predsednik slovenskih sindikatov Marjan Orožen, bomo kaj več zapisali prihodnjič. (Foto: Bregar)

Te dni seja skupščine občine

samoprispevke, iskale pomoč pri Občinski cestni in komunalni skupnosti in ne nazadnje v našem združenem delu, ki je za to združevalo znatna sredstva, pa čeprav smo se dogovorili za politiko, da ne bomo dodatno obremenjevali gospodarstva.

V lanskem letu je bila modernizirana regionalna cesta na odseku Sodražica — Vagovka. Višina vloženih sredstev je znašala 91 milj. din, od katerih je SIS za ceste SRS zagotovila 60 milj. din. Cestno podjetje Novo mesto 18 milj. din in SIS za ceste Ribnica 13 milj. din.

Tudi druga dela so se razen izgradnje avtobusnih postajališč izvajala po planu. Tako so v Ribnici pričeli z obnavljanjem Partizanske ceste vključno z izgradnjo kanalizacije in obnovo vseh vrst ostalih komunalnih vodov.

Reševanju problemov vodopreskrbe je dana v resoluciji velika pozornost, zato naj bi temu področju tudi namenila največ materialnih sredstev. To ravno ni bilo tako, vendar so bile izvedene naslednje naloge: zamenjane so bile iztrošene napeljave v Goriči vasi, med Ribnico in Hrovačo ter v Prigorici, na regionalni vodovod je bilo priključeno vodovodno omrežje v Dolenjih Lazih, katero je bilo v celoti obnovljeno, v črpališču Obrh je bil izdelan nov sesalni vod in zaščitna ograja okrog črpališča, dokončana je bila izgradnja zajetja v Podstenah, v Sodražici pa je bila izvedena 200 m globoka vrtina kot novo zajetje, pričelo se je tudi z izgradnjo vodovoda za vas Dane.

Rezultati dosedanjih investicij, posebno letošnjih, bodo izdatneje vidni prihodnje in prihodnja leta. Že zdaj pa je treba seveda dokaj jasno opredeliti, kako se bomo investicijsko obnašali v prihodnje, v naslednjem srednjeročnem obdobju, ki ga moramo plansko obdelati in pripraviti letos. Kam in kako bomo namenjali naše investicijske denarje, nam mora biti jasno že zdaj. Prav gotovo tja in tako, da nam bo vsak dinar kar najhitreje prinašal koristi, ta področja pa so vsekakor izvoz, posodobitev tehnologije, modernejši stroji, hrana, verjetno tudi okolje. Od pravičnega in smotrnega varčevanja naslednjega obdobja in seveda od učinkovitega izpolnjevanja dogovorjenega bo odvisen tudi naš celoten prihodnji razvoj.

A. Zakrajšek

Te dni, 21. in 22. marca, se bodo na letošnji drugi seji sestali zbori skupščine občine Ribnica. Družbeno politični zbor bo zasedal 21. marca, obravnaval pa bo naslednja vprašanja: informacijo o investicijah v občini Ribnica v preteklem letu (objavljamo jo v tej številki v posebnem prispevku), poročilo o zbranih in porabljenih sredstvih samoprispevka za realizacijo skupnih nalog v lanskem letu (tudi o

tem, to je o gradnji vrtca v Sodražici, pišemo v posebnem sestavku), poročilo o izvajanju programa usmerjanja sredstev samoupravnega sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane v naši občini lani ter predlog dogovora o usklajevanju davčne politike v tem letu.

Zbor združenega dela in zbora krajevnih skupnosti se bosta sestala dan kasneje in obravnavala poleg

zadev, ki so na dnevnem redu tudi v družbeno političnem zboru, še več drugih: predlog odloka o spremembah odloka o davkih občanov, predlog odloka o spremembah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve, predlog odloka o proračunu občine za letos, predlog odloka o spremembi odloka o odškodnini za spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč in gozdov, predlog odloka o določitvi zasebnih kmetij v občini, predlog odloka o popravi in dopolnitvi odloka o določitvi zemljišč, namenjenih za stanovanjsko in drugačno kompleksno gradnjo na območju zazidalnega načrta Gornje Lepovčje, predlog odloka o povprečni gradbeni ceni stanovanj in povprečnih stroških komunalnega urejanja zemljišč v naši občini, predlog odloka o razdružitvi naselja Dolenji Lazi v naselju Dolenji Lazi in Grič in uvedbi ulic v naselju Grič, predlog sklepa o soglasju k SAS o spremembah in dopolnitvah sam. sporazuma o ustanovitvi Območne vodne skupnosti Ljubljana — Sava, potrdili bodo statut občinske zdravstvene skupnosti, živahno pa bo, tako kot vedno, ob točki dnevnega reda »delegatska vprašanja«.

O posameznih vprašanjih iz tokratnega zasedanja skupščinskih zborov sicer pišemo že tokrat, še kaj več pa v naslednji številki našega glasila.

Vrtec v Sodražici, sad združevanja občinskega samoprispevka, bo dograjen in odprt najkasneje maja. To bo za Sodražico velika pridobitev, prav tako za celotno občinsko otroško varstvo. Vendar se že zdaj kažejo na tem področju nove težave — predvsem mnogo premajhne kapacitete vrtca v Ribnici, čeprav je bil razširjen lansko leto. Se pravi, da bomo tudi v prihodnje morali otroškemu varstvu posvetiti posebno pozornost. (Foto: Bregar)

● RIBNICA PO NARODNEM DOHODKU

Z 31. na 17. mesto

Nedavno so bili objavljeni statistični podatki o narodnem dohodku na prebivalca v Sloveniji in v posameznih občinah. Za mnoge sicer podatki o narodnem dohodku ne pomenijo kdo ve kako pomembnega pokazatelja razvitosti posameznih sredin, češ, da je občina premajhna, da bi bilo smotno

kaj takega računati. Mnenja o narodnem dohodku na prebivalca po občinah so torej zelo deljena, nekaj pa ti podatki vendarle pokažejo. Če drugega ne vsaj to, da si v občini iz leta v leto ustvarjamo določene primerjave s samim seboj in z okoljem. Žal so podatki, objavljeni nedavno, šele za leto

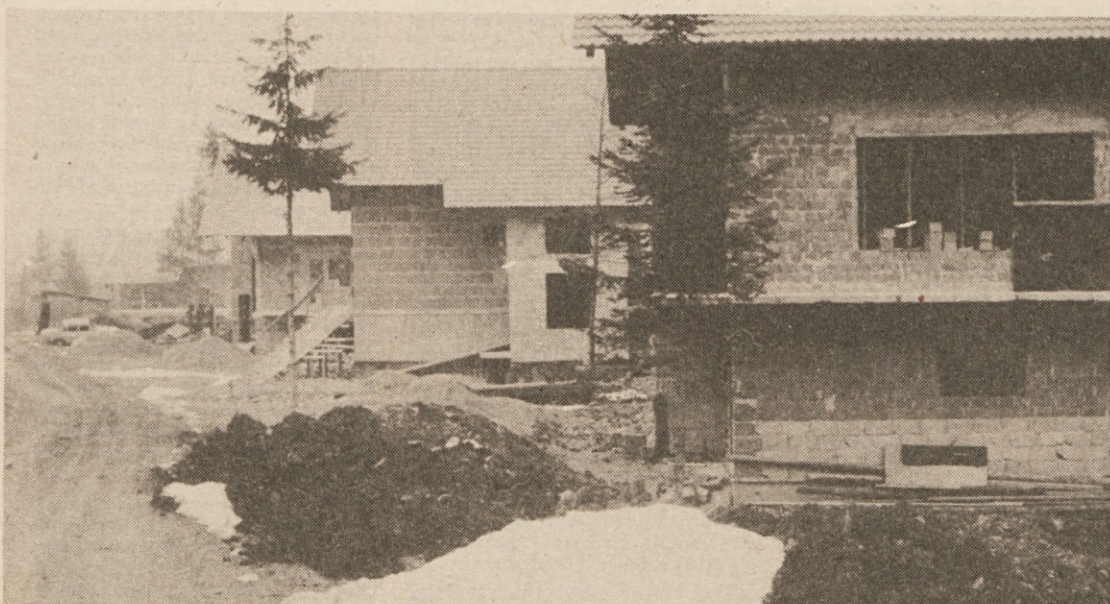
1983 in se lahko primerjamo le z letom 1982.

Leta 1982 je bila občina Ribnica med 60. slovenskimi občinami po narodnem dohodku na prebivalca na 31. mestu. Še nekaj let nazaj smo bili še bolj nazaj, med 40. in 50. mestom. Za leto 1983 smo na tiho upali, da se bomo po lestvici spet pomaknili za nekaj mest navzgor, takega napredka pa vseeno nismo pričakovali.

Slovenski narodni dohodek na prebivalca je bil leta 1983 273.527 din. V občini Ribnica smo dosegli predlanski 294.753 din nar. doh. na prebivalca, torej smo nad republiškim povprečjem. Najvišji ND je kot vedno doslej v Ljubljani Center — 905.960, na drugem mestu je s 427.985 din Bežigrad, na tretjem pa Maribor Rotovž s 390.035 din. Občina Ribnica je pristala na 17. mestu, s tem pa je daleč pred vsemi občinami ljubljanskega območja (Kočevje 24. — prej 20. mesto, Domžale obakrat 29., Kamnik 35. — prej 24., Vrhnika obakrat 38., Logatec 40. — prej 35., Grosuplje 48. — prej 42. in Litija obakrat 49. mesto). Maribor je bil leta 1982 še enotna občina in je bil tedaj na 18. mestu, tokrat pa so mariborske občine na 3. (Rotovž), 14. (Tezno), 22. (Pobrežje), 27. (Ruše), 32. (Tabor) in 57. (Pesnica). Na zadnjem, 65. mestu je kot vedno občina Lenart s 105.028 din narodnega dohodka na prebivalca.

Ne kaže nam drugega kot vztrajno delati, da to lepo mesto ohranimo, izboljšanje bi bilo pa še lepše!

F. G.

Na področju stanovanjske gradnje dosegamo v občini zelo lepe uspehe, tako pri družbeni kot pri zasebni gradnji. Breg — Grič je tako novo veliko naselje, v katerem bodo prav te dni poimenovali tudi ulice. Žal trenutno v občini ni veliko gradbenih parcel na voljo, interesentov za stanovanjsko gradnjo pa veliko. Čim prej bo treba organizirati gradnjo v novih urbaniziranih soseskah, npr. v Gornjih Lepovčah, sicer bomo dolgoročno pri tem veliko zamudili. (Foto: Bregar)

Od ljudskih odborov do sedanje

Za mnoge bo v dneh, ko praznujemo naš občinski praznik 26. marec, zanimivo branje o razvoju ljudske oblasti pri nas v zadnjih štiridesetih letih. Poznavanje tega razvoja v marsičem olajša spremljanje in razumevanje našega splošnega, predvsem gospodarskega razvoja v povojnem času in danes še posebej.

Območje ribniške občine, to menda vemo vsi, meri 255,94 km² in ima naslednje katastrske občine: Dane, Dolenja vas, Gora, Gorenja vas, Goriča vas, Grčarice, Gregor, Hrib, Jurjevica, Podpoljane, Prigorica, Rakitnica, Retje, Ribnica, Sodražica, Sušje, Travniki, Velike Poljane, Vinice, Zamostec in Žimariče. Zadnjih deset let smo organizirani v šestih krajevnih skupnostih — Ribnica, Sodražica, Loški potok, Dolenja vas, Sv. Gregor in Velike Poljane.

Seveda pa je bila do današnje organiziranosti in obsega občine kar dolga in ovinkasta pot. Osnovne funkcije in položaj občine, kakor stoji to danes, opredeljuje zvezna ustava iz leta 1974, ko je občina opredeljena v našem družbenopolitičnem sistemu kot samoupravna in temeljna družbenopolitična skupnost, ki temelji na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Več obdobji v razvoju

V razvoju slovenskih in tudi naše občine po vojni je več obdobji, ki jih formalno ločijo splošni zakoni o ljudskih odborih iz let 1946, 1949 in 1952, splošni zakon o ureditvi občin in okrajev 1955, še posebej pa ustave 1946, 1963 in 1974. V prvem obdobju 1945 do 1952 še ne moremo govoriti o občini kot komuni, v tem času delujejo kot najnižji organi ljudske oblasti krajevni ljudski odbori (KLO). To je obdobje utrjevanja pridobitve NOB in ljudske revolucije. Po letu 1952 do 1955 se šele pričnjen razvoj občine v smeri oblikovanja komune, ko občina postane najmanjša politična teritorialna enota. V tretjem obdobju od 1955 do 1963, uvažamo komunalni sistem in občina postaja vse bolj politično teritorialna organizacija samoupravljanja delovnih ljudi in temeljna družbenoekonomska skupnost prebivalcev na njenem območju. Četrto obdobje 1963 do 1974 označuje občino kot temeljno družbeno politično skupnost, ki se je dokončno teritorialno oblikovala in na podlagi ustave in ustavnih sprememb v tem obdobju utrjevala svoje funkcije. V začetku tega obdobja, pred približno dvajsetimi leti, so zaživele krajevne skupnosti.

Ob osvoboditvi smo v naši republikli že imeli oblikovano in uveljavljeno ljudsko oblast, Slovenski narodnoosvobodilni odbor (SNOO), izvoljen na Kočevskem zboru, na prvem zasedanju v Črnomlju februarja 1944 pa se je poimenoval v Slovenski narodnoosvobodilni svet (SNOS). Med NOB so se oblikovali in delovali tudi nižji organi ljudske oblasti, okrajni, okrajni in krajevni narodnoosvobodilni odbori (NOO). Odlok o razpisu volitev v

odboje in odlok predsedstva SNOS o krajih, okrajih in okrožjih z dne 21. maja 1944 sta pravna podlaga za delovanje in razvoj ljudskih odborov, ki so bili spomladi in poleti 1944 izvoljeni na osvobojenem ozemlju. Kjer NOO niso bili izvoljeni, so poleg političnih funkcij obdržali še oblastvene funkcije odbori OF.

Prvi KNOO v Ribnici

Na ribniškem območju so po osvoboditvi kot najnižji organi ljudske oblasti delovali med vojno izvoljeni krajevni narodnoosvobodilni odbori (KNOO) in vaški odbori OF, ki jih je povezoval okrajni NOO Ribnica. Leta je bil avgusta 1945 ukinjen in združen s kočevskim. Prve svobodne volitve na podlagi splošne, enake in neposredne volilne pravice so bile 29. julija 1945. V Ribnici je odbornike KNOO volilo 827 volilcev od 828 upravičencev. Izvoljen je bil 11-članski KNOO s predsednikom Stanetom Ilcem. Po manjših krajih so bili izvoljeni 5 do 9-članski krajevni narodnoosvobodilni odbori. Zakon o upravni razdelitvi Slovenije od 8. sept. 1945 je razdelil Slovenijo na okrožja, okraje in kraje, kar je v bistvu že prej obstajalo. Na območju današnje občine Ribnica je bilo v okviru novomeškega okrožja in kočevskega okraja formiranih 21 krajev kot najnižjih upravnoteritorialnih enot in z že izvoljenimi krajevnimi narodnoosvobodilnimi odbori (Breg, Bukovica, Dolenja vas, Dolenji lazi, Gora, Goriča vas, Hrib, Jurjevica, Nemška vas, Rakitnica, Ribnica, Sodražica, Srednja vas, Sušje, Sv. Gregor v okviru ljubljanskega okrožja in grosupeljskega okraja, Segova vas, Travniki, Velike Poljane, Vinice, Zamostec in Žimariče). Osnovna naloga KNOO je bila izgradnja in utrjevanje ljudske oblasti in obnova in izgradnja porušene domovine. Spodbudno so na razvoj in delo krajevnih odborov ljudske oblasti vplivale volitve 11. nov. 1945 v Ustavodajno skupščino, sprejem prve

zvezne ustave januarja 1946 in sprejem splošnega zakona o ljudskih odborih.

Pogosto je prihajalo do teritorialnih sprememb krajevnih ljudskih odborov, saj so morali prevzemati vedno nove naloge in manjši kraji so jim bili vedno težje. Večja upravno teritorialna razdelitev in sprememba je bila izvedena 14. 9. 1946, ko se je na območju naše občine število krajev z 21 zmanjšalo na 15 (npr. celotni Loški potok se je združil v enoten krajevni ljudski odbor KLO), zadnja sprememba do leta 1952 pa je bila konec leta 1949 ukinitve kraja Velike Poljane, ki se je priključil novo ustanovljenemu kraju Ortnek v grosupeljskem okraju, Bukovica je bila priključena Ribnici, Rakitnica Dolenji vasi. Septembra 1946 se je vas Hrvača priključila KLO Ribnica, število odbornikov se je povečalo na 13, za predsednika pa je bil izvoljen Franc Picek. Druge volitve v krajevne ljudske odbore so bile 23. nov. 1947. V Ribnici je štel KLO 21 odbornikov, izvršni odbor je imel 9 članov, predsednik pa je postal Jože Ambrožič. Ostali KLO so imeli manjše število odbornikov. Člani izvršnega odbora so bili tudi referenti za gospodarstvo, komunalne zadeve, obnovo, prosveto, socialno skrbstvo, stanovanjske zadeve in gospodarska podjetja KLO. (Povečini so se pri nas dolgo časa ohranila imena gostinskih podjetij KLO, kar je iz teh časov. Mnogi starejši Ribničani še danes pravijo restavraciji KLO!). Leta 1949 je bil sprejet drugi zakon o ljudskih odborih, ki je razdelil pristojnosti posameznih ljudskih odborov na splošno in lokalno področje. V tem času je bila že druga nacionalizacija, izvajala se prvi petletni plan, vedno opaznejša je iniciativa krajevnih ljudskih odborov na področju gospodarstva. Največ na našem območju sta v tem pogledu dosegla KLO Ribnica in Sodražica.

Dne 11. dec. 1949 so bile že tretje volitve krajevnih ljudskih odborov. V KLO Ribnica je bilo izvoljenih 27 odbornikov, izvršni odbor je štel 11 članov, predsednik je še ostal Jože Ambrožič. Pri ostalih KLO je bilo šte-

vilo odbornikov od 13 do 21, imamo že več svetov državljanov in komisij, na novo upravno operativni odbor KLO podjetij. Leta 1951 je bil vsem odbornikom KLO podaljšan mandat za eno leto do volitev 1952. leta.

Pojav občine

Z letom 1952 začenjamo uvažati komunalni sistem. Od leta 1950 že uveljavljamo delavsko samoupravljanje, ki vnese popolnoma nove odnose na področju gospodarjenja. Kaže pa se že potreba po novi ureditvi ljudskih odborov, kar prinese tretji zakon o ljudskih odborih 9. aprila 1952 ter republiški zakon o občinskih ljudskih odborih 8. julija 1952. Predstavljena je nova stopnja v razvoju najmanjših političnoteritorialnih enot — občina. Občinski ljudski odbor (ObLO) ni postal le najnižji organ državne oblasti v občini, ampak temeljni organ oblasti delovnega ljudstva. Ureja vse zadeve, ki se neposredno nanašajo na gospodarske, komunalne, kulturne in socialni razvoj občine in s tem razvija svojo samoupravo in samoupravo gospodarskih in drugih organizacij v občini. Občina postane pravna oseba.

Z zakonom o razdelitvi LR Slovenije na mesta, okraje in občine 19. aprila 1952 je bilo ozemlje današnje občine Ribnica razdeljeno na 5 občin v okraju Kočevje. Okraj Grosuplje, kamor sta dotlej spadala Ortnek in Sv. Gregor, je bil ukinjen. V tem času, leta 1952, je občina Dolenja vas štela 1600 prebivalcev, Loški potok 2020, Ribnica 4297, Sodražica 2704 in del Velikih Lašč (Ortnek in Slemenca) 1019 prebivalcev.

Volitve odbornikov v nove ljudske odbore (ObLO) so bile decembra 1952. V novi ObLO je bil tedaj za predsednika izvoljen Jože Selšek. ObLO je imel že več občasnih ali stalnih odbornikovskih komisij. Pristojnosti ObLO so bile že precej večje od pristojnosti prejšnjih KLO. Novost: ustanavljajo se vaški odbori kot pomožni organi ObLO.

Širjenje
samouprave

Ustavni zakon iz leta 1953 razširi in zagotovi samoupravo tudi delovnim ljudem v družbenih službah in politično teritorialnih enotah. Občina se pričinja vedno jasneje preoblikovati v nov družbeni organizem — komuno. Z zakonom o območjih okrajev in občin v LRS 30. junija 1955 sta bili pri nas ukinjeni občini Dolenja vas (1. sept. 1955 združena z Ribnico) in Loški potok, ki se združi v občino Draga — Loški potok. V občini Ribnica se poveča število odbornikov na 40, za predsednika je ponovno izvoljen Jože Selšek. ObLO je še vedno enodomen, ima že več svetov in komisij, spremembe so tudi v upravnih organih občine. Konec leta 1955 je bilo v občinski upravi sistemiziranih 19 upravnih delavcev, v uradu tajnika 9, referatu za gospodarstvo 6, po eden v referatih za zdravstvo, soc. skrbstvo, delovna razmerja in šolstvo ter sodnik za prekrške.

Vaške odbore so nasledili krajevni odbori kot pomoč pri reševanju krajevnih problematike v občinskem odboru. Kot vez z občino so ustanovljeni krajevni uradi v Dolenji vasi (1955), Sodražici (1960) in Loškem potoku (1962). Med leti 1957 in 1963, ko je bila sprejeta naša druga ustava, je bila občina Ribnica sredi stalnih reorganizacij. Enkrat smo bili na tem, da se Ribnica združi s Kočevjem, drugič so se Ribnici priključevale druge občine. Dne 15. julija 1957 je bil ukinjen okraj Kočevje, občina Draga — Loški potok pa je bila priključena Sodražici. Občine so do 1965 spadale v okraj Ljubljana, dokler niso bili okraji ukinjeni in smo nekaj let kasneje izumili medobčinsko sodelovanje in medobčinske (regijske) organe. Leta 1957 smo uvedli v ObLO dva zbora, občinski zbor in zbor proizvajalcev. Po volitvah 1957 je imel ObLO 42 odbornikov, 24 v občinskem zboru in 18 v zboru proizvajalcev. Za predsednika je bil izvoljen Stane Ilc. Občina je 23. nov. 1957 sprejela svoj drugi statut.

Dne 15. januarja 1960 je bil občini Ribnica priključen del občine Velike Lašče (Ortnek in Slemen) in stara občina Sodražica, medtem ko se je za dobro leto dni Loški potok priključil občini Loška dolina. Občina Ribnica je leta 1961 štela že 9960 prebivalcev. Konec leta 1961 je bila ukinjena občina Loška dolina in Loški potok se je pridružil Ribnici, ki je tedaj že štela 11.816 prebivalcev. Z letom 1962 je bila občina Ribnica v teritorialnem smislu dokončno izoblikovana. Nagel razvoj družbeno ekonomskih odnosov po osvoboditvi je narekoval stalne spremembe, pobude zanje pa so vedno prihajale iz višjih forumov. Občani so navadno bili vedno proti ukinjanju in združevanju, vendar so večinoma prevladali gospodarski in drugi interesi, ki so govorili v prid združitvam. Sama občina Ribnica pa je vse take viharje uspešno previharila in se ohranila in danes lahko rečemo, da je bilo prav tako. Sama združevanja so seveda zavirala hitrejši razvoj krajev, saj je vedno preteklo precej časa, da so se spremembe uveljavile in da je življenje steklo po normalnem toku naprej.

Občini Ribnica je tudi v novem obsegu županoval do 30. maja 1960 Stane Ilc, nato pa do 26. marca 1962

Stane Goršič. Od 26. marca 1962 je postal predsednik ObLO France Ilc. Tedaj je ObLO štel 61 odbornikov, v občinskem zboru 36 in v zboru proizvajalcev 25. Izvoljenih je bilo 14 svetov in kar 33 komisij.

Občinska
skupščina

Z ustavo iz leta 1963 je v vlogi občine precej novosti. Bistvena novost je, da je občina poleg delovne organizacije razglašena kot temeljna oblika družbenega samoupravljanja v političnem sistemu države. Ukinjeni so bili ljudski odbori, najvišji organ v občini postane skupščina. Volitve odbornikov v skupščino občine Ribnica (52 odbornikov, v vsakem zboru po 26) so bile 26. maja 1963, skupščina pa se je prvič sestala 3. julija. V času do leta 1974 je skupščina sprejela dva občinska statuta (1964 in 1970) v enakem sestavu pa je delovala vse do leta 1974, ko smo v skladu z novo ustavo (in spet novim statutom) uvedli delegatski način odločanja. Do leta 1967 je bil predsednik skupščine France Ilc, nato pa (z eno leto podaljšanim odborniškim mandatom) do leta 1974 Bogo Abrahamsberg.

Nova ustava 1974 in uvedba delegatskega sistema pomeni v razvoju skupščinskega sistema in sistema ljudske oblasti bistvene novosti. Skupščina ima tri zборе — zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor, več drugih organov, svetov, odborov in komisij, uveljavljene so samoupravne interesne skupnosti, od katerih nekatere v določenih primerih nastopajo kot enakopraven, četrti skupščinski zbor. Namesto odbornikov imajo delegacije in delegate. Po letu 1974 so vodili skupščino občine kot predsedniki Ciril Grilj (1974 — 78), Stane Kromar (1978 — 82) in Stanko Rus (od 1982 dalje). Uvedeni so izvršni sveti, predsedniki pa so bili Rudi Brinšek (1974), France Bojc (1975—78), Viktor Pogorelec (1978—82) in zdaj France Lapajne.

Ustava iz leta 1963 je pomenila tudi bistveno novost na področju krajevnega samopurave. Uveljavljene so bile krajevnne skupnosti, katerih začetek lahko iščemo že v letu 1952 v vaških odborih. KS postane pravna oseba, ki razpolaga z družbenim premoženjem. V letu 1975 smo v občini skrčili število

KS od 17 na 6, danes pa se že kaže potreba po preoblikovanju KS Ribnica, ki s 6000 prebivalci predstavlja pol občine, na več krajevnih skupnostih. To pa je treba storiti še letos, da bomo pripravljeni na četrte delegatske volitve spomladi 1986. leta.

F. Grivec

● PLETENINA SODRAŽICA

Proizvodnja za izvoz

O kolektivu Pletenine iz Sodražice, delovni enoti ljubljanske Pletenine, zelo malo slišimo. Ne zasledimo je niti v podatkih SDK in v skupščinskih materialih ob obravnavah periodičnih in letnih ocen gospodarjenja v občini, vsaj zadnja leta ne, odkar so se kot tozdr ukinili in postali ponovno del matične delovne organizacije.

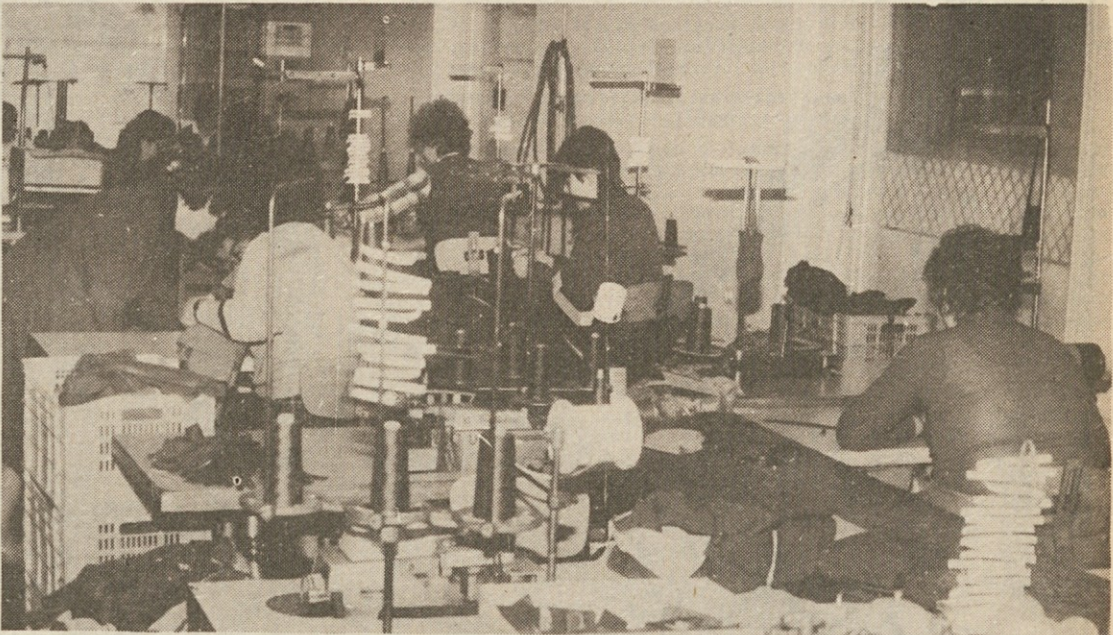
Pa vendar je zanimiv obisk v tem kolektivu, ki ga sestavlja 122 članov. Samo štirje moški so, bolj za vzorec in da lahko rečejo, da so ljudje. Ker je bil v času obiska prav osmi marec, so jim moški sodelavci prišli prav tudi zato, da so tovarišcem podelili s čestitkami tulipane, ki so si jih sindikalno kolektivno kupili, brez drugih daril.

Vodja delovne enote Žiža Stojakovič je povedala, da pri njih krojijo in izdelujejo športna oblačila, trenirke in tekaške drese in da gre 95 odstotkov njihovil izdelkov v izvoz, v glavnem v Zvezno republiko Nemčijo. Koliko je tega izvoza in kakšen je devizni učinek, ni vedela povedati, pa tudi časa niso imeli za daljše brskanje po papirjih. Vsekakor pa ta devizni učinek ni vključen v našo občinsko izvozno bilanco.

Dekleta in štirje fantje trdo delajo, saj uveljavitev na zahtevnem zahodnem trgu ni majhna stvar. Delajo iz domačih materialov po adidasovi licenci in pod stalno kontrolo zahodnonemškega kupca. Standardno vprašanje navadno nanesi tudi na osebne dohodke. Nismo spraševali, če so z njimi zadovoljni, saj povsem zadovoljnih z osebnimi dohodki je malo, pač vsak meni, da zasluži več, vsekakor pa bi vsakdo brez težav porabil več kot dobi. Do nedavnega so se v Pletenini v Sodražici sukali dohodki okrog 26.800 din, februarja so znašali v povprečju 34.000 din, kar je že lep dohodek. Z boljšim in še kvalitetnejšim delom pričakujejo še več.

In naprej? Delovni pogoji so slabi. Prostori so premajhni in čas bi bil, da s dolgo načrtovana razširitev obrata izpelje. Menijo, da bodo razširili prostore v naslednjem srednjeročnem planu, okrog leta 1987 in da bi bilo končno zaposle njih do 160 delavk (in delavcev).

F. G.

Delavke v delovni enoti Pletenine v Sodražici pridno delajo, zato so se s svojimi izdelki lahko uveljavile na zahtevnem zahodnem trgu. Ko bodo uredili delovne pogoje z razširitvijo obrata, bodo lahko še uspešneje delale pa tudi nekaj deset novih delavk bodo lahko zaposlili. (Foto: Bregar)

Prenova kulturnega in turističnega centra v Ribnici

Skrb za kulturno dediščino in zavest o tem, da naj pravilno ovrednotena in predstavljena kulturna in naravna dediščina postane sestavni del vsakdanjega življenja, se v različnih okoljih na Slovenskem vse bolj uveljavlja. Med načrte, kako izpolniti te zahteve, sodi tudi načrt prenove kulturnega in turističnega centra Ribnice. Bodoči center naj bi zajel celotno območje ribniškega gradu, »Miklovo hišo« in mali trg ob njej. V center bi bila vključena tudi razstavno-prodajna galerija unikatne ribniške suhe robe in lončarstva ter likovnih del z manjšo knjižarno predvidoma v prostorih stare samopostrežbe trgovine Mercator. V prenovi bi bila vključena urbanistična ureditev tega predela, adaptacija arhitekturnega fonda in vsebinska zasnova kulturnega centra, evidenca obstoječega in pridobivanje novega muzejskega fonda, vsebinska zasnova muzeja, ki naj predstavi celotno zgodovino Ribnice, vključno s predstavitvijo arheoloških najdb s tega področja, zasnova galerijskega prostora, knjižnice s čitalnico ter prostorov za amatersko kulturno dejavnost z razporeditvijo.

Urbanistična ureditev bi zajela razdelitev objektov po namembnosti, ureditev dostopov in parterne rešitve nastajajočega malega trga.

Arhitekturna dela bi obsegala predvsem sanacijski in adaptacijski načrt preureditve »Miklove hiše«. Načrt predvideva, da bi bila hiša v celoti namenjena kulturi in izobraževanju. Postala naj bi nekakšno zbirališče in središče kulturnega dogajanja v občini. Vsebinska zasnova prenovljene muzejske zbirke, ki bi našla svoj prostor v ribniškem gradu, je v načrtu

zamišljena kot kompleksna predstavitev zgodovine Ribniške doline — gospodarskih, družbenih in kulturnih razmer, v katerih so njeni prebivalci v teku stoletij živeli. Ob celovit predstavitvi zgodovinskih dogajanj pa bi bile v zbirki posebej poudarjene tiste dejavnosti, ki so še danes neke vrste »razpoznalni znak« te doline — to je domača obrt, suha roba in lončarstvo.

Prav s to dejavnostjo pa bi lahko Ribnica — kot eden redkih krajev v Sloveniji — povezala kulturno dediščino in sedanjost. V načrtu prenove so namreč vključene tudi delavnice, v katerih bi se lahko obiskovalci muzejske zbirke tudi v praksi seznanili z izdelovanjem suhe robe in oblikovanjem v lesu. Ta dejavnost bi pome-

nila nadaljevanje že začete oblike oblikovanja v glini — kiparske forme vive. Vse te dejavnosti bi seveda morale povezati z vsakoletnim Ribniškim sejmom, ki bi tako dopolnjen še bolj zaživel.

Celotna kulturna ponudba, ki bi našla svoj prostor v kulturnem centru Ribnice, bi pomenila novo kvaliteto v kulturnem življenju Ribnice in v seznanjanju domačinov in obiskovalcev s preteklostjo. Prav gotovo pa bi bila zanimiva tudi za turistično ponudbo kraja, saj postaja vse bolj jasno, da si domači in tuji turisti želijo v turistični ponudbi več vsebine in spoznanja o preteklem in sedanjem življenju kraja, ki ga obiščejo.

J. H.

Prenova mestnega jedra Ribnice

Povojna industrializacija in z njo povezana hitra, velikokrat tudi stihij-ska urbanizacija je zahtevala hitro rast večjih urbanih in industrijskih središč. Takemu razvoju se ni moglo izogniti tudi mestno naselje Ribnica.

Ob robu starega mestnega jedra so zrastle v skladu s potrebami naraščajočega prebivalstva nova naselja s sodobnimi bivalnimi pogoji. Starega mestnega jedra se ni obnavljalo, saj bi bila taka obnova v nasprotju s takratnimi možnostmi, predvsem pa s takratno miselnostjo, da gradimo nova funkcionalna in komunalno ustrezno opremljena stanovanja, staro mesto pa bomo obnavljali ali še bolje porušili in zgradili novo, ko bomo za to imeli čas in denar.

Tako je bilo staro mestno jedro prepuščeno lastni usodi. Vzporedno s staranjem in propadanjem stavb so se

starali stanovalci, stara, nefunkcionalna stanovanja so se praznila in stanovanjski del naselja je ostal praktično nenaseljen. Obstoječa stanovanja niso neuporabna samo zaradi nefunkcionalnosti, ampak predvsem zaradi neopremljenosti z osnovnimi komunalnimi objekti. Vzporedno s prazenjem stanovanj je usihal tržni vrvež trgovin in obrtnih delavnic, naraščajoči promet je spremenil osrednji tržni prostor — Šeškovo ulico v glavno prometnico oziroma magistralno cesto.

Enako usodo kot mestno naselje Ribnica, ko so se na račun starih mestnih jeter razvijala obrobna mesta oziroma naselja, so doživljali mnogi kraji v Sloveniji.

Prenova (revitalizacija) pomeni preprosto to, da mesto obnovimo tako,

da nudi prebivalcem normalne bivalne pogoje ob istočasnem ohranjanju kulturnozgodovinske dediščine, ki jo izpričuje sistem strnjene pozidave, osrednjega trga ter manjših trgov, ki so nastali kot posledica navezave oziroma dohodov k Ribniškemu gradu. Staro mestno jedro Ribnice predstavlja celoto, ki pa ima in mora ohraniti funkcionalno navezanost na nove predele mestnega naselja. Iz tega izhaja, da predstavlja prenova celovit sklop posegov in preurejanje posameznih krajev oziroma prenavljanje posameznih stavb. Prva in najtežja naloga pri tem je ureditev infrastrukturnih objektov.

Pri tem je v Ribnici poleg kanalizacije, obnove vodovodov in toplifikacije največji problem prometna ureditev. Prav od ureditve prometa so odvisne nekatere najbistvenejše rešitve in v obstoječih izvedbenih aktih že načrtovane gradnje v samem centru naselja (avtobusna postaja). Pri tem se moramo zavedati, da je ustrezna prometna ureditev zaradi sorazmerne strjenosti pozidave in močnega tranzitnega prometa zelo zahtevna naloga. Ureditev infrastrukturnih in komunalnih objektov je pogoj za ureditev in obnovo stanovanj in s tem ponovno naselitev mesta.

Čeprav osrednji ribniški trg ni nikoli izgubil svoje vloge, to je oskrbne in delno storitvene funkcije, želimo s prenovi in z zagotavljanjem ustreznih prostorov prvenstveno za trgovino ter storitveno obrt pospeševati in razvijati ravno te dejavnosti. Osrednji trg v povezavi z ribniškim gradom predstavlja turistično zanimivo celoto. Popetritev turistične ponudbe po eni strani z izgradnjo ustreznih nočitvenih kapacitet kakor ponudbo ribniške v svetu dobro znane suhe robe je ena od pomembnih zahtev načrtovane obnove. Pri tem je s sodelovanjem izkazan interes in aktivnost naših kulturnih delavcev in institucij izredno dobrodošla. Najpomembnejše pri tem je, da k prenovi pristopamo skupno, organizirano in predvsem celovito. Parcialne rešitve oziroma obnove posameznih območij, krajev oziroma stavb so z vidika možnosti zagotavljanja sredstev sicer nujne, vendar moramo pri tem upoštevati mesto kot celoto, potrebe in želje njegovih stanovalcev ter širšega gravitacijskega omrežja.

Peter Levstek

Stara ribniška razglednica po prvi vojni. Sedanji rod in prihodnji naj bi zanamcem zapustil prenovljeno staro ribniško jedro. Nič več rušenja, pač pa prenova in usposobitev ter prenova naselitev trga.

Z doseženim lahko zadovoljni

Za nami je težko poslovno leto, leto negotovosti in nasprotujočih si ocen o trenutni gospodarski situaciji in perspektivah za naprej. Po eni strani smo bili priča ugotovitvam o pomembnih poslovnih uspehih gospodarskih subjektov, po drugi strani pa ocenam o vrsti negativnih tendenc in pesimističnim napovedim.

Vsekakor preteklo leto kot prvo leto izvajanja stabilizacijskih programov v delovnih organizacijah, občinah in širših družbenopolitičnih skupnostih ni prineslo takih premikov, kot smo želeli. Pri tem zlasti mislim na izvajanje antiinflacijskega programa kot najpomembnejšega sestavnega dela programa dolgoročne stabilizacije jugoslovanskega gospodarstva. Načrtovano zniževanje stopnje inflacije se ni izpolnilo. Nasprotno — inflacija se je v drugi polovici preteklega leta (pa tudi v prvih mesecih 1985. leta) še okrepila. Prav inflacija in temu ustrezen rast cen na jugoslovanskem tržišču je tisti splošen pogoj gospodarjenja, ki je imel na dogajanja in odmike od načrtovanih materialnih okvirov razvoja naše občine najpomembnejši vpliv.

Kljub nedvomnim negativnim vplivom inflacije na izvajanje stabilizacijsko naravnane ekonomske politike, ki smo jo opredelili z resolucijo o ekonomski politiki občine Ribnica v letu 1984, je danes že povsem jasno, da smo v občini vendar dosegli veliko, če že ne večino ciljev, čeprav so bili ti cilji postavljeni dokaj optimistično in ambiciozno, saj so mnogi sumili v njihovo realnost in dosegljivost. Na splošno lahko ugotovimo, da so poslovni rezultati naših gospodarskih organizacij tudi v letu 1984 nad republiškim povprečjem — enako kakor leto prej. Odstopanja od republiških povprečij v pozitivnem smislu so zlasti opazna v tistih ciljih ekonomske politike, ki smo jih v programih dolgoročne stabilizacije gospodarstva opredelili kot najpomembnejše. Čeprav se zavedamo slabosti, ki spremljajo pozitivne premike v našem gospodarstvu in ki predstavljajo zato stalno nevarnost in oviro za dolgoročni, konstanten ter skladen razvoj družbeno ekonomskih sil in odnosov v naši občini, je vendar prav, da v tem trenutku na prvem mestu poudarimo tiste cilje ekonomske politike v letu 1984, ki so bili v največji meri realizirani. Ti cilji pa so:

1. povečanje fizičnega obsega proizvodnje zlasti v lesni industriji

Čeprav so statistični podatki tudi za našo občino v zadnji četrtini leta opozorili na upadanje stopnje rasti fizičnega obsega industrijske proizvodnje, je bila programirana 4% rast proizvodnje vendar dosežena. Najvišjo stopnjo rasti pa izkazuje prav lesna industrija — 18% in to brez večjih investicijskih vlaganj — z boljšo organizacijo dela, boljšo oskrbljenostjo s surovinami in drugimi notranjimi ukrepi, s čimer je bila v celoti uresničena naloga, da bomo v lesni industriji nadoknadili izpad planirane proizvodnje iz leta 1983. Tudi družbeni sektor gozdarstva je v celoti realiziral svoje proizvodne plane oziroma plane sečnje in realizacije.

2. Povečanje izvoza blaga in storitev na konvertibilnem področju

Izvoz blaga in storitev na konvertibilno področje je presegel planirani vrednostni obseg za 18%, vrednost izvoza iz prejšnjega leta pa kar za 43%. Največjo stopnjo rasti izvoza izkazujejo tiste organizacije združenega dela, za katere smo v resoluciji tudi ugotavljali, da je povečanje izvoza na konvertibilno področje prioriteta in življenjsko važna naloga. Te organizacije pa so: Riko, ki je povečal izvoz na konvertibilno področje za 300%, Sukno TOZD Jurjevica, ki je povečal izvoz za 180% in Kmetijska zadruga Ribnica, ki je povečala izvoz izdelkov suhe robe tako, da je le-ta porastel od 1,5 milijonov na 8 milijonov dinarjev. (po tečaju 1 US\$ = 124 din). Ocenjujemo pa, da bo moral izvoz industrijskih izdelkov na konvertibilno področje še rasti, saj je še vedno relativno nizek, kar potrjuje tudi podatek, da nosi Eurotrans še vedno 50% vsega izvoza na konvertibilno področje.

Podatek o rasti vrednosti izvoza je toliko bolj pomemben, ker na splošno sicer ugotavljamo, da so se izvozne cene jugoslovanskega gospodarstva v letu 1984 zmanjšale za 5%. Na ta način smo uresnili tudi naslednjo opredelitev naše resolucije o ekonomski politiki v letu 1984 in sicer, da ne bomo forsirali izvoza za vsako ceno, če izvoz ni tudi dohodkovno zanimiv. Pozitiven premik v izvozni politiki je tudi podatek, da se je zmanjševal izvoz nepredelanih gozdnih sortimentov!

3. Povečati realni družbeni proizvod s hitrejšo rastjo gospodarske aktivnosti v tistih dejavnostih, ki imajo največ komparativnih prednosti (lesna industrija)

Tudi ta cilj je v največji meri izpolnjen, kar dokazuje podatek, da je v letu 1984 porastel dohodek za 63%, kar za okoli 6% presega rast cen in inflacije. Pri tem pa je nadpovprečno rast dohodka izkazoval prav Inles in tiste organizacije združenega dela nasploh, ki so v letu 1983 imele skromnejše finančne rezultate poslovanja. Razlike glede akumulativnosti med posameznimi TOZD so se zmanjšale, izgube ne izkazuje nobena delovna organizacija oz. TOZD, na meji rentabilnosti pa je samo Mercator TOZD Jelka, kar smo spriči izredno neugodnih splošnih pogojev gospodarjenja v trgovini na drobno tudi pričakovali.

4. Povečanje zaposlenosti oziroma zmanjšanje števila nezaposlenih

Zaradi relativno nizkega števila delovnih mest v občini in nizke starostne strukture zaposlenih kot posledice zapoznelega razvoja industrije v naši občini predstavlja problem nezaposlenosti stalno nevarnost v naših družbenoekonomskih odnosih, odpiranje novih delovnih mest pa permanentno nujnost v našem

gospodarstvu. Rast števila zaposlenih je bila zato načrtovana visoko nad republiškim povprečjem — 3%. Sedaj ugotavljamo, da je bila ta stopnja dosežena in celo presežena, saj je znašala 5%. S tem smo realizirali naslednji cilj ekonomske politike: preprečiti povečanje števila nezaposlenih oz. to število celo zmanjšati.

5. Zmanjšati in zaustaviti nadaljnje padanje nivoja osebnega in družbenega standarda

Od leta 1980 beležimo občutno zaostajanje rasti osebnih dohodkov delavcev za življenjskimi stroški, zaradi česar smo v resoluciji opredelili nalogo, da se v letu 1984 proces večletnega zaostajanja življenjskega standarda zaustavi. Preliminarni podatki o gibanju netto osebnih dohodkov v gospodarstvu za leto 1984 so pokazali, da so le-ti porasli za okoli 55%, kar pomeni, da so se izenačili z rastjo življenjskih stroškov.

Sredstva za družbene dejavnosti so se gibala v skladu z resolucijskimi opredelitvami počasneje od rasti dohodka, tako da so nominalno porasla samo za 47%. To je povzročilo, da smo v prvi polovici leta občutno znižali prispevne stopnje iz bruto osebnih dohodkov in dohodka in imeli v tem času najnižjo prispevno stopnjo v republiki. V drugi polovici leta smo spriči nevzdržnih materialnih pogojev delovanja nekaterih družbenih dejavnosti morali prispevno stopnjo nekoliko povečati, vendar je povprečna prispevna stopnja v letu 1984 bila še vedno za okoli 10% nižja od prispevne stopnje v prejšnjih letih. Z diferenciranim povečanjem prispevnih stopenj smo tudi uspeli rešiti vprašanje financiranja prioriteten dejavnosti, predvsem socialnega skrbstva in osnovnega šolstva, pri katerih se je poraba povečala za preko 75%.

Menim, da je koristno v teh zaostrenih gospodarskih situacijah, ko v sredstvih javnega obveščanja zasledimo vse več črnogledosti in kapitulantstva, opozoriti na pozitivne premike v posameznih sredinah, ki dokazujejo, da je tudi v teh pogojih možno dosegati take gospodarske rezultate, ki omogočajo razširjeno reprodukcijo. Pa vendar ne smemo zatiskati oči pred slabostmi in nedoslednostjo, ki povzročajo, da nekateri cilji in naloge resolucije o ekonomski politiki niso bili realizirani ali pa niso bili realizirani v celoti tako, da njihovo realizacijo prenašamo v naslednje obdobje, v naslednje obdobje pa prenašamo tudi razloge, zaradi katerih ti cilji niso bili realizirani. Ti cilji in naloge so predvsem naslednji:

1. Rast proizvodnje še bolj pa rast nominalnega dohodka ter njegovih elementov (akumulacija) je v prvi vrsti in v največji meri posledica ekstenzivnega povečevanja števila zaposlenih, rasti cen ter razvrednotenja domače valute. Mnogo premalo je bilo ukrepov in evidentnih rezultatov na področju gospodarske rasti v občini, ki bi temeljili na kvalitativnih premikih v načinu gospodarjenja (večja produktivnost in ekonomičnost). Dejstvo je, da se globalno produktivnost v gospodarstvu naše občine ni povečala pa tudi na področju ekonomičnosti, to je cenejše in racionalnejše izrabe repromateriala in drugih proizvodnih faktorjev so pozitivni premiki vidni samo v nekaterih TOZD in na nekaterih področjih.

Relativno visoka rast dohodka in proizvodnje v industriji ter družbenem sektorju gospodarstva nasploh zamegljuje vse večje zaostajanje deleža privatnega sektorja v strukturi ustvarjenega družbenega proizvoda občine, s tem pa tudi tistih gospodarskih panog, za katere je značilna privatna lastnina proizvodnih sredstev (kmetijstvo, obrt). Očitno je, da do sedaj sprejeti ukrepi ekonomske politike ne stimulirajo visoko produktivnega tržno usmerjenega zasebnega dela, ampak prav obratno.

2. Delitev dohodka, ki je v letu 1983 in v prvi polovici leta 1984 v svoji politiki zasledovala cilj večje akumulativnosti in finančne sposobnosti OZD, se je proti koncu leta začela spreminjati, tako da so se sredstva za osebno, kolektivno in skupno porabo začela povečevati ne glede na finančne možnosti, v glavnem pa na račun akumulacije, ki je ob koncu leta sicer še vedno za več kot 50% presegala sredstva akumulacije, ki so bila ustvarjena v letu 1983, vendar obstaja nevarnost nadaljnjega rušenja delilnih razmerij v škodo akumulacije.

S tem opozarjam na nevarnost, da bi lahko naenkrat izničili večletna prizadevanja za finančno krepitev organizacije združenega dela.

3. Ocenjujemo, da tudi na področju kadrovske politike kot izredno pomembne sestavine stabilizacijskih programov gospodarstva, nismo dosegli želenih premikov. To področje je še naprej prepuščeno stihiji, ki se vidi v strukturnem neskladju razpoložljive delovne sile. To neskladje povzroča po eni strani pojav nezaposlenosti, ki se v letu 1984 ni bistveno zmanjšala, ter nepokrite potrebe gospodarstva po kvalificirani delovni sili in strokovnjakih na drugi strani. Ocenjujemo, da je vključevanje neustreznih profilov v delovne procese (pretežno nekvalificirani delavci) tudi eden od pomembnih, dolgoročnih razlogov za prepočasno uveljavljanje kvalitativnih premikov v tehnologiji in načinu gospodarjenja nasploh.

4. Najbolj očitna odstopanja od resolucijskih opredelitev imamo na področju stanovanjskega, komunalnega gospodarstva in urbanizma ter na področju delovanja samoupravnih interesnih skupnosti materialnih dejavnosti nasploh. Čeprav smo se s sprejemom resolucije dogovorili, da bo prišlo v letu 1984 do bistvenega prestrukturiranja sredstev, namenjenih za stanovanjsko in komunalno sfero, se to dejansko ni realiziralo. V strukturi porabe teh sredstev je tudi v letu 1984 imelo največjo težo cestno gospodarstvo in asfaltiranje, saj ocenjujemo, da je bilo za te namene porabljenih okoli 160 milijonov dinarjev. V nasprotju s tem pa nismo naredili nujnih izboljšav in asanacij na področju vodoprekrbe, kanalizacije, vzdrževanja stanovanjskih objektov in objektov družbenega standarda ter toplifikacije (daljinskega ogrevanja) Ribnice. Prav tako niso bile realizirane naloge pri pridobivanju in komunalnem urejanju stavbnih zemljišč.

Vse te naloge prenašamo v leto 1985 in so tudi opredeljene v resoluciji o ekonomski politiki za leto 1985.

Franc Lapajne

REŠETO

Prvi poizkusi so prerasli ozke meje predalov, zdrsnili skozi rešeto in se pojavili v svoji velikosti in majhnosti, pomembnosti in nepomembnosti pred vami. Preberite delo literatov, mogoče bo kakšen metulj popestril vaše dneve, preberite kritike, mogoče lahko prispevate kakšno misel za odpravo problemov, ki jih odpirajo, predvsem poskušajte sodelovati tudi vi, ki se ne ukvarjate z literaturo kot pesnik, pisatelj, novelist, kritik itd. se nam pridružite s svojimi prispevki, katere pošiljate na naslov: OO ZSMS RIKO (za Rešeto), Šeškova 14, 61310 Ribnica.

Danes sem vesel

*Danes sem vesel, vesel,
samo smejal bi se,
prav zares bi ljubil vse,
medtem bi pel in pel.
Prek poljan divjajo oblaki,
slišim peti ptice,
kmalu bodo veselice,
na njih igrali bodo Slaki.
Enkrat dan je danes,
kot vojna vihra dež divja,
obraz skozi okno ven zija,
vesel, vesel sem danes.*

1. V naslednjem sestavku sem se poizkušal držati zastavljenega koncepta v smislu informacije in kritičnega pogleda na kulturno-umetniško dogajanje v našem kraju, pri čemer pa je ravno informacija nosilec kritičnega odnosa.

1.1. Ekspanzija umetniške ideje pred II. svet. vojno in po njej je pustila na videz neverjetne možnosti nadaljnega razpletanja umetniške in s tem tudi umetnostne ideje, vendar pa je dejstvo upadanja umetniškega elana več kot očitno. Kriza, ki je zajela umetnost, je pravzaprav prisotna na vseh njenih področjih. Da se o tem prepričamo, ni potrebno veliko napora. Zadostuje že pogled v nekaj naših temeljev umetnosti in dokaz je pred nami. Ko se tako soočamo z umetniškimi deli, se ne moremo znebiti občutka »kot bi to že nekje videli«. Če analiziramo občutek, se slutnja izkaže za resnično. V delih se vsiljivo bohoti avtorjeva želja ustvarjati drugače, kar največkrat vodi do posnemanja avangardnih in modernističnih del. Minimalistična avra zavije tako tudi dela, ki naj bi vsebovala povsem drugačen naboj.

Približajmo si nekoliko pojma avantgarde in modernizma.

1.1.1. Avantgarda je s postavitvijo novih, formalnih, estetskih in moralnih norm ter s svojstvenim filozofskim pogledom v temeljih pretresla umetniški svet in korenito vplivala na življenjski utrip našega časa. Opredelev avangarde za družbenozgodovinski subjekt, ki ima na eni strani vse, na drugi pa nič, dovolj zgovorno priča o zgoraj navedeni trditvi. Seveda moramo vedeti, kaj je to vse in kaj je to nič.

Avantgarda nastane na temeljih umetnosti, ki so se gradili vse do njene pojavitve. Kot taka tudi sama sicer nadgrajuje umetnost, obenem pa se znotraj nje pojavijo destruktivne težnje umetniške refleksije.

Na drugi strani avantgarde se torej nahaja nič, oziroma bolje, tam stoji država, policija, represivni aparat....

1.1.1.1. Naslednji sunek v tem stoletju doživi umetnost s pojavitvijo modernizma. Le-ta črpa energijo iz avantgarde in iz velike izkušnje tega časa II. svetovne vojne, ki pravzaprav na več načinov vpliva na umetniški razvoj. Pred njenim začetkom večina umetnikov zapusti Evropo in odpotuje v Ameriko. Predvsem slikarstvo doživi neverjeten razmah, saj se skorajda ves umetniški potencial znajde v Ameriki. Nastanejo likovne smeri kot abstraktni ekspresionizem, neodaizem, pop-art, kinetična umetnost, op-art, found-art, minimalizem....

Neposredno s slikarstvom nastanejo tudi v glasbi, gledališču, prozi, poeziji ... temeljite spremembe.

Ker pa se skoraj sleheren odraščajoč mlad človek slej ko prej spopade s poizkusom, pisanja pesmi - in naš kraj v tem ni izjema, bo čisto razumljivo, če si pobliže ogledamo, kaj ta čas prinese zanimivega v poezijo.

Pojav konkretne in vizualne poezije je dogodek, ki je močno razburil vse pišoče občestvo, saj se pojem poezije razširi do neverjetnih dimenzij. Vsak poizkus, kjer pesem v kontekstu z vsemi uporabljenimi sredstvi zazveni kot harmonična enota, imenujemo konkretna poezija. Pesniki konkretisti ni-

Kaj

*Ostajam sam potnik
zadnjih prašnih poti
nikjer ni nobene več poti
po zadnji se podam
v večnost iskanja
ostajam preplašen
stri osamljen potnik
zadnjih dni.
Nebesna modrina
pokaže še zadnjič
svoje oči
in jutro se mi nasmehne
pokaže mi pot
in jaz se izgubljam
izgubljam se v temi
nekega iskanja.*

sem pač potnik...

majo pri izbiri materialov za oživitve ideje nikakršnih predsodkov. Tako opremljajo tekstualna dela z rokopisi, risbami, vključujejo vanjo kolaž ali pa ga v celoti uporabljajo, se posvečajo analizi jezika na vseh njegovih nivojih,

pesmi sploh »lotimo«, »... vizualne pesmi se ne »bere«. Pustiti je treba da »naredi vtis« najprej njena splošna podoba, nato pa še vsaka posamezna beseda, zapažena bolj ali manj po naključju.«¹

Nočne zablude

*Noč je. Povsod tišina.
le v daljavi nekje čuje se lajež psa.
Sama sem. Le kdo v tej noči še sam je
in strmi skozi okno kot jaz!
Zakaj so ljudje tako sami?
Tudi oni sanjarijo tako sami?
Morda slišijo psa v daljavi,
ali pa zdelo se jim je samo?*

*Spet točen odmev nekje daleč....
Si tudi ti morda sam?*

Prihajam!

*Počakaj! divja v meni, in čakam, da
se znašla bom tam.*

*Toda še vedno sem, kjer sem,
še vedno v temnini brez dna,
še vedno so zvezde na nebu
in mesec, ki jih šteje še zdaj,
ko ob oknu že davno vsi spijo,
in jaz, ki ne vem za skrivnost
te noči, mesec pa še vedno šteje...*

od fonema (zvočna poezija) do sintakse, kar jih velikokrat pripelje do tega, da svoje pesmi opremljajo z navodili za dihanje. Pozornost posvečajo tudi prostoru, ki ga pesem definira in ki definira pesem samo, uporabljajo tudi popolnoma prostorske objekte (objektna poezija), tako da taka dela velikokrat učinkujejo kot slikarske in kiparske stvaritve. Pri vsem tem pa nam mora biti jasno, da takega dela ne moremo okarakterizirati kot slikarsko ali kiparsko stvaritev, saj pesnik konkretist išče predvsem literarno rešitev problema. Svoja dela zapisujejo tudi na plošče, magnetofonske trakove, čedalje bolj pa se v ta namen uporablja video.

Poleg oznake »konkretna poezija« se za označevanje vseh nivojev eksperimentalne poezije enakovredno uporablja tudi izraz »vizualna poezija«, saj je ta pravzaprav prevladujoča.

Poglejmo si še, kaj pravi pesnik in teoretik Pierre Garnier v Manifestu za novo, zvočno in vizualno poezijo.

»Cepetamo na istem mestu. Duh se suče. Poezija cepeta na istem mestu. Naveličano si ogledujemo lastne knjižnice.... Človeška skušnja se je zlagoma oddaljila od sleherne poezije, poezija ne more več doiti človeka. Tone verzov, tudi najboljših, samo zapirajo pot k pustolovščini. Cepetamo na istem mestu. Nikogar ni bilo, da bi razklenil krog. In vendar občutimo nujno, da bi se še enkrat rodili svobodni.« V nadaljevanju poda karakteristične poteze novih poetičnih raziskovanj in teženj: »... Utemeljevati poezijo, ki je osveščenje vesolja, na številu stopic je več kot smešno. Brez pomena je, ali imata KIJ oz. AVION en ali tri zloge. Poglavitni pomen, se pravi prostor, ki ga besedi sami iz sebe dobita na strani, tresljaji, ki jih izzoveta in končno njun obseg, ta dolga vodoravnica pri KIJ, ta nemirna stvar v neskončnosti pri AVION...« in nas končno pouči, kako naj se takšne

Zaključimo sedaj trditev o krizi umetniškega sveta.

Ustvarjalci vedno znova ponujajo art izdelke, katerih kvaliteta pa je na taki ravni, da jih ne moremo vrednotiti drugače kot produkt umetniškega sistema, ki ga pesti hiperprodukcija. Ravno v poplavi umetniških del, ki velikokrat že kar epiletično odskakujejo v avtorjevi želji ustvarjati drugače — originalno, gre iskati tudi dokaz o krizi umetniškega sveta.

1.2. Na drugi strani pa ostaja in tudi nastaja krog ustvarjalcev, ki zasnuje nov, specifičen odnos do umetnosti in ustvarjanja, označili bomo te težnje s pojmom postmodernizem, ki pa ga ne moremo uporabljati kot do sedaj uporabljene oznake različnih umetniških strujanj, saj označuje predvsem odnos, relacijo, razmerje.

Razumevanje postmodernizma kot relacije bo najlažje, če si ga predstavljamo kot palimpsest. To je pergament, s katerega je bilo prvotno besedilo zbrisano in napisano novo. Tudi ta tekst se je velikokrat zbiral in prekril z drugim, pri tem pa se je prvotni zapis in tudi vsi kasnejši še vedno razbral. Aplicirajmo sedaj ugotovitev na pojav postmodernizma. Tudi ta je pravzaprav palimpsest — naslov Grafenauerjeve zbirke pesmi Palimpsesti torej ni slučajen — saj skozi njegovo na videz nerazumljivo površino kaj hitro razberemo sledove vseh umetniških teženj (postmodernist mora biti torej odlični poznavalec vsega, kar se je dogajalo pred njim). Postmodernistično delo stopa v specifičen odnos do sebe samega, kot tudi gledalca, bralca. Razumimo to takole: gledalec stoji za televizijo in opazuje hkrati tisto, kar se v televiziji dogaja in

gledalca televizije, sebe samega torej, ki televizijo gleda.

S tem je pravzaprav na nov način opredeljen umetniški apsekt — subjekt (gledalec) namreč sam opazuje, kako se spreminja njegovo očiče s tem, ko sam spreminja svojo gledališko točko.

1.3. Vprašanje ustreznosti takega pisanja v našem kraju se bo slejkoprej pojavilo pri slehernem bralcu teksta. Čemu torej vse to?

Vrnimo se na začetek teksta in ga nekoliko preoblikujmo.

Komparacija je možna le, ko obstajata označevalec in označenec.

Prvega smo okvirno že spoznali in zdaj je čas, da se seznanimo s kulturno-umetniškim dogajanjem tudi v našem kraju.

Ker umetniškega potenciala, ki bi izvršil sveti čin defloracije kulturno-umetniške marginalije ni, se zagotovo ne bomo potapljali in iskali bisere za primerjavo ali celo zgled. Posvetili se bomo raje vprašanju, kako smo Ribničani pravzaprav seznanjeni z umetniškim utripom našega časa.

Siromašnost kvantitete dogodkov, ki bi zadovoljili kulturno-umetniške potrebe Ribničanov (če te sploh so), je spaka, ki sama sili pred oči, ko poizkušamo ugotoviti kje, kdaj, kako... prihajamo v stik z umetnostjo. Po temeljitih premisleku se ne moremo spomniti drugih dogodkov take vrste, kot razstav in redke redke gledališke in glasbene prireditve, ki jih vrli someščani okronajo še s katastrofalnim obiskom.

Dom JLA in Petkova galerija sta pri nas edina ustrezna razstavna prostora, vendar se funkcionalnost obeh posta-

vlja pod vprašaj. Petkova galerija se je izkazala očitno neprimerna za večje razstave, bodisi kiparske ali slikarske, saj majhen grajski prostorček prej kazi umetniški vtis razstave, kot pa ji ga daje. To se je izkazalo posebno še na zadnji razstavi kiparskih del TERRA 84, ki jo komaj še lahko imenujemo razstava. Morebitnemu obiskovalcu, ki je stopil v galerijo, se je asociacija na dobre stare graščine, s katerih sten se cedi vlaga in se ilovica, uporabljena kot vezivo, prebija skozi morebitni belež in na njem riše freske prečudovitih odtenkov (rjavih) in oblik, nenehno podi pred očmi. Ta se kar utelisi, ko si oblikovalec poizkuša ogledati izdelke, bolj nametane kot postavljene po prostoru. Če si je zavzet

gledalec želel ogledati skulpturo (tro-dimenzionalno delo) z vseh strani neba, je moral splezati na okno ali pa se kot pajek povzpeti na steno z skulpturo in od tam zadovoljiti svoji umetniški žilici. Mislim, da ni potrebno poudarjati, da je skulptura nekaj drugega kot slika in kot taka torej ne sodi na okno ali pritisnjena ob zid, saj s tem, ko za gledalca izgubi eno ali celo več dimenzij, izgubi tudi avro umetniškega dela. Za tako postavitev ne predvsem pa kar je najvažnejše, ne prispevajo ničesar več k umetniški vzgoji predvsem mlajšega rodu. Na takem nivoju ostajajo skorajda vse razs-

tave v Ribnici (čast izjemam, Černe), tiste, ki pa bi lahko bile vsaj rang višje, zaradi neustreznosti prostora (TERRA 84) ne morejo biti. Tako ozko ne gre kriviti toliko organizatorja (postavljalca) razstave, kot neprimernost prostora.

Dom JLA je glede tega sicer ustreznejši, zato pa svojevrstno gostilniško vzdušje, ki v njem vlada posebno v času semnja, negira prisotnost razstave in kvalitetno že tako skromno razstavo še bolj osiromaši. Razstava v času semnja — KOLONIJA JANKO TROŠT — pa zahteva tehten premislek tudi glede kvalitete, saj dela, ki nam jih ponujajo tu, žalostno pričajo o kulturno-umetniškem nivoju v Ribnici. Razstave avtorjev, katerih imena že vrsto let zaporedoma beremo pod slikami, niso več aktualen umetniški dogodek. Ponavljajoči se motivi in stili nikakor ne seznanjajo z umetnostjo danes,

Včeraj

*I. Krajine pejsažistov
v golo satovje brazd*

*II. Prazne staje in
kegljišča burje*

*III. Loputala preperelih vrat
in zamrznjen mah polomljenih predvežij*

*IV. Jutra vozljajo v gnoj stopicanje
kmetov in krik petelina*

*V. Jermenica vsakdana
Voda in mlin*

Pesem

*Dež je zakril nebo, njegova koprena
je ovila mavrične barve poletja v pusto
sivino. Neskončna otožnost diha iz
teles, ki plešejo v jesenskem vetru.
Samotni ples ptice v meglenem jutru,
zelen dež pada na strehe in jih obliva s
samoto. Zelena polnoč. Tiho bije zvon,
zven odmeva po praznem srcu. Bela
svetloba hiti, njeni koraki odmevajo in
bijeje v tišino. Sozvočje. Akord
življenja.*

*Nit, stkana iz mesečine, preseka
temo. Tanek snop kot nežna melodija
valovi skozi zrak, reček, lahak,
prijeten. Srmežljivo si ogleduje lepoti-
ca svoje nežne ude, ki odsevajo na črnih
vejah pustega drevja. Božajoča, mehka
tema odhaja in z njo tudi ljubezen.
Zeleno jutro.*

Nedelja

*I. Vsakokrat se izpiše pesem
da bi bil znova praznik*

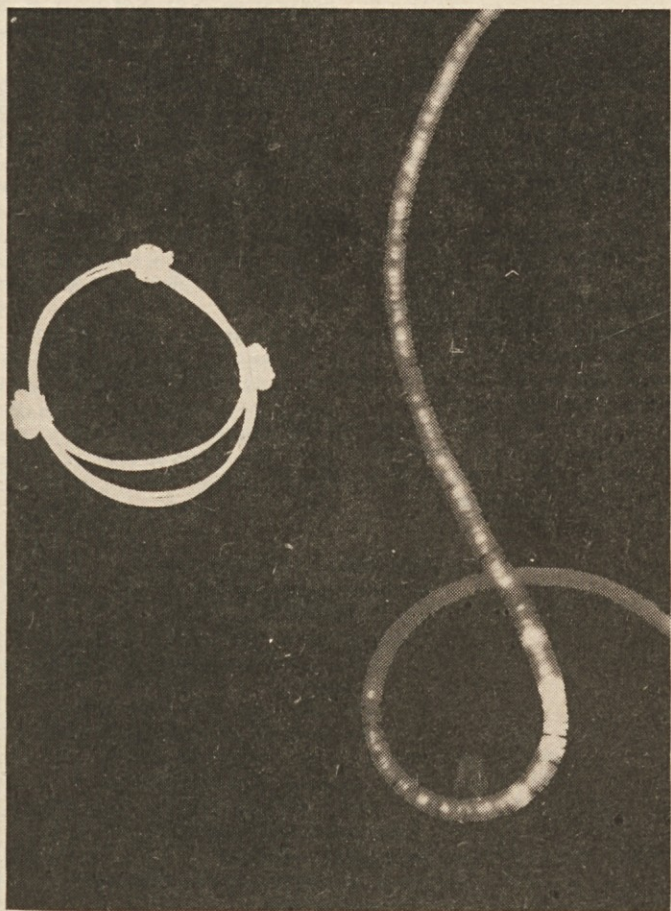
*II. Jezik se prilepi
pisalu za vrat*

*III. Slika se zgane v
cunjastem košu*

*IV. Neprebrano čtivo
dobiva mavrične okončine*

*V. Spet polna duša
izpraznjenih smeti*

merjena kulturno-umetniška politika nastopa kot učinkovit anestetik vzgoje umetniškega okusa Ribničanov, zato ni čudno, če se Ribničani ne znajo odzvati tudi drugim kulturno-umetniškim dogodkom (Koncert K. Ramovša in Maksa Strmcenika) in ni čudno, da v knjigah vtisov naletimo na razne pičkarske utrinke pogumnih anonimnih Tarzanov. Dejstvo, da starejša generacija skorajda nima izoblikovanega posluha za umetnost, ne boli toliko kot grožnja, da se podobno zgodi še z mlajšo generacijo, ki se le ob eni

vrsti del — kvalitetno na ne visoki ravni — ne more izostriti umetniškega duha. Zato je povsem razumljivo apriorno zavračanje umetniških del s strani le-teh, posebno še v trenutku, ko v poplavi kvaziumetniških poizkusov, ki na vsakem koraku posiljujejo človeka, skorajda ni več mogoče izločiti kvalitetne stvaritve.

Mlad človek postane Sizifov dvojniki, le da ne vali več skale, ampak nenehno odriva »umetniško« navlako, delo pa mu nalaga še kulturno-umetniška politika take vrste kot je v Ribnici.

¹ Antologija konkretne in vizualne poezije (zbirka Kondor)

Slika

Divji konj ujet v kroge, črte in razlite vodne kaplje strmi.
Nekje je sonce razlito v večerno zarjo.
Divji vranec hoče gor. Trga se z vezi, a so premočne-pena lebdi preko črt.
Le droben trenutek ujet v okvir.
Divji vranec ujet v kroge, črte in razlite vodne kaplje hoče do sonca.
Sonce, ujeto v večerno zarjo, se ne more pokazati južni polobli.
Le divji konj nemo strmi.
Umrl bom jutri, danes še sonce moram ujeti.
Divji konj in solzne oči.
Sonce se je nasukalo na čeri.
čeri so preostre za konja.
Divji konj, sonce, čeri, krogi, črte in razlite vodne kaplje.
Nekje sredi noči.
Noč je na drugi strani.
Na drugi strani sem jaz.
Zavidam divjemu konju, ki zbira moči.
Sonce je vse bližje, vse večje.
In vse bolj ujeto v večerno zarjo.

Moja starejša sestra

Zbudil sem se. Nekaj me je prav čudno pritiskalo na trebuh in ni blo treba biti posebno bister, da sem spoznal.... Moja starejša sestra mi je moj trebuh izposodila za vzglavnik. To je vedno počenjala in šlo mi je na jetra.

Zgodaj zjutraj sem vselej pomislil, da se je moram nekako rešiti. Zakaj ne bi tudi ona spala z glavo na tračnici, tako kot jaz? Ja, spal sem z glavo na železniškem tiru (vedno na levem tiru), in to od takrat, ko sva zbežala od doma. Oče je bil namreč kronični alkoholik in intelektualec, mame pa nisva imela. Iskala sva jo. Mislim — še vedno jo išče-va, čeprav mi že nekaj let nazaj vsak večer pravi, predno zaspiva, da jo bova naslednji dan gotovo našla. Vsak večer

ji verjamem in šele zjutraj se počutim nategnjenega. In tudi dejansko sem. Mislim, da nisem posebno bister, a preprosto si ne morem pomagati. Ko tako potujeva po progi, mi ne ostane nič časa, da bi se odneuml. Mislim, da moram na to, kakšne korake moram delati, da bom stopal na pragove. To je kar naporno, saj vsi presledki niso enaki. Poleg tega moram na hrbitu nositi sestro. To je težko. Mislim — ni prav posebej težko, ker sem se že navadil. Bilo pa bi težko, če se še ne bi. Torej ni lahko, to sem hotel reči. Mislim, da sem

vezan, zabinglja in potem ga dva rablja guncata sem in tja. Ko je človek tako usmrčen, ga odvežejo ter gre lahko domov. Z vsemi temi ljudmi se moja sestra zelo dobro razume. Če ji je kakšen posebno pri srcu, mu podloži trebuh z blazino, da ga ne bi preveč žulilo. Ker so vsi ti ljudje pametni, si moja sestra z njimi dopisuje. V tamenamen so ob progi postavljeni rdeči poštni nabiralniki. Ko sem jo enkrat vprašal, zakaj so rdeči, je rekla, da so vsi poštni nabiralniki ob progi rdeče barve. Tega prej nisem vedel in bil sem kar zadovoljen, da sem spoznal nekaj novega.

Včasih mi pripoveduje o mami. Tudi ona je ne pozna osebno, vendar pravi, da je precej brala o njej. Z njo nama bo vse lažje. Ne bo nama treba hoditi po progi. Tam pri njej se bova samo lepo usedla in jedla. Ne bo nama treba nabirati sadežev, tam baje rastejo kar okrog velikih foteljev, v katerih bova sedela. Zdaj nabiram sadeže jaz. Sestra je za to preslabotna. Plezam po drevju in jih mečem na progo. Včasih, če ni v bližini drevs, pa kopljem koreninice ali lovim polže.

Enkrat mi je enega polža dala pokusiti. Res je bil dober. Škoda, da sam ne vem, kaj je užitno. Potem bi lahko sam iskal mamo, ne bi mi bilo treba nositi sestre in jo hraniti. Ampak nimam časa, da bi ugotovil, kaj je res užitno.

To ve moja sestra. Navsezadnje pa je z njo kar dobro potovati, čeprav se bolj in bolj redi. Vsaj vem, kaj naj delam. Čudno, da me nikoli ni ničesar naučila. Potem bi šel sam po mamo in se vrnil z njo k sestri. Pravzaprav je pred leti po-

navljala iz dneva v dan, da je v meni prihodnost. Da moram samo postati pameten — močan sem itak že — pa bom idealen. Škoda, da mi zmanjkuje časa za postajati pameten. Mislim — ne da ga zmanjkuje, samo premalo ga je. Mogoče pa potem sploh ne bi šel po mamo, ampak bi preprosto zasadil drevesa in kar tam živel. Kaj pa vem. Najbolje, da vprašam sestro. Včasih sestra poje pesmi. Ali pesem. Ne bi mogel reči, ali je ena ali jih je več. Sam nimam smisla za petje pesmi. Nekako tako gre: »Vstanite v suženjstvu zakleti...« Jaz ne razumem besedila. Sestra pravi, da je to pametna pesem. Verjetno je že res pametna, samo jaz je ne razumem. Jaz samo brundam zraven in mi je čisto vseeno. Enkrat sem sestri rekel, da je neumno peti pesmi. Da to sploh nima smisla. Raje bi se ustavila in si zasadila drevesa. Začela je kričati name, da sem neumen, da nič ne razumem, da navsedanje po mojem čisto nič nima smisla. Zakaj pa sploh živim.

Mislim, da je imela prav. Ko sem malo premišljal, sem spoznal, da je imela prav. Navsezadnje res nima smisla saditi drevs. Saj lahko živimo tudi brez dre.... Ne ne, zmotil sem se. Nima smisla... Ne, ne! Ima smisel, drugače ne bi mogel jesti. Ampak zakaj bi moral jesti. Hm, najbolje, da vprašam to mojo sestro.

Aleš Debeljak

Življenje

Komu naj posvetim tole pesem?
Dekletu, ki ga rad videvam,
generaciji, ki ji pripadam,
ali morda sebi, ker jo pišem?

In ko razmišljam, komu pišem pesem,
se besede nizajo izpod peresa...
Počasi, povsem spontano, črka za črko
se moje misli zlivajo na papir...

Cvetje na grobu daje vtis, da je bil ljubljen...
in vendar, samo čez nekaj let
na grobu brez cvetja stal bo kamen
z obledelim napisom...

Spominjam se jelke pred hišo,
ki v senci svojiskriva mladost
ene zadnjih generacij, ki še
uživajo v svojem otroštvu...

Vedno sem želel umreti brez bolečine,
v trenutku...

A vsi se staramo in umiramo počasi
skozi življenje, prepolno žalosti in sreče...
Ne zasujte me vrtvega s cvetjem
in ne postavljajte kamna z napisom:

BIL JE LJUBLJEN...

Sonce počasi tone v zapad
in moje oči počivajo,
da bi naslednjega dne bile pripravljene
umirati dalje...

IN — RI

Blisk beži prek polj v nebo,
beži pred gromom,
ki se zrcali v ribi,
ko plane na zemeljsko pot
preko neba
in se zapiči v les, ki
odpira okno v večno
tišino.

riba zopet plane,
plane name,
počasi drsi in propad.
Pevci zapojejo
Alelujo.

deske padajo na trg,
obstaja trg in se
istoveti s trgov,
našim, njihovim,
trg in trk
notranji ali zunanji
deska je samo deska,
ima nizko ceno

kaj v mesnicah ne prodajajo mesa? A na
tone ga propada v zabojih. Le zakaj? Da
sedemo v avto in se odpeljemo na Brnik,
potem smo podobni pticam in še celo
boljši — ptice pri svojem letenju pre-
važajo sebe. Mi smo tudi tu boljši.

Sranje. Imela je lepe prsi, zdaj jih ni-
ma več. Imel sem psa, zdaj pa hodim v
Kranj. Tam sonce vzhaja sredi neba in
zahaja na vzhodu. Tam se poljubljamo
in gremo potem kozlat. Tam verjamejo,
da gosenice nimajo nog, a imajo krila.

Pojdimo se napit. Napili se bomo
rujnega vinca, prepevali rumbo in jokali
sladoleđ. Napisal bom pesem o smrti in
pod njo narisal rožico, da bo deklica še
naprej verjela vame in v mojo ljubezen.

Napolnil sem svojo vodno pištolo in
legel v zaklon. Potem je začel streljati.
Sovragi so padali kot zajci. Prijatelji so
se mi nasmihali. Mimo je prišla stara
baba — ustrelil sem tudi njo. Ko sem že
mislil, da mi je zmanjkalo streliva, sem
postrelil še prijatelje. Nazadnje sem bil
sam.

S krvavimi očmi je pogledal okoli
sebe. Vsi se se smejali in hvalili njegovo
lepo frizuro, ki se je stopničasto spušča-
la s podstrešja v klet. Po njih so vsakih
pet let nosili nerabne predmete prav na
vrh, kajti prostorkar sam kliče po sta-
rih stvarih z muzejsko vrednostjo.

Mušice begajo,
dim zgublja,
lastovke ne odhajajo,
barva prekriva barvo,
brbrajoč les
hiti k zlaganju.

Nemir
vprašaj
zakaj

Jutri ni danes
danes ni včeraj
danes je danes

Osmina litra vina

Kaplje prijateljstva

slili, da spet pada sneg. Zato so na hrib
pripeljali sanke in bili razočarani.

Nevesta je požrla pajka. Sedaj bodo
otroci imeli kaj jesti. Človeške beljako-
vine so najbolj podobne človeškim. Za-

Čez eno uro se bom zbudil in v stenah
se bodo delale luknje. Skoznje bodo pri-
hajali ljudje. Prepevali bodo pesmi, ki
same plešejo, prepevajo in se zabavajo.
Vsak si bo izbral svojo in pesmi bodo za
to pripravljene. Tudi pili bodo in se poti-
li. Na koncu bodo šli v sobe in se izži-
vljali med seboj.

Vstopila je. Vsa nora in lepa. Njen
ogenj mi je ožgal misli in obraz in metu-
lji so odletavali skozi priprto okno.
Začela je odpirati usta in skoznje so pri-
plavale majhne rumene kroglice. Zlata-
r je pogledal eno skozi povečevalo. »Po-
naredek,« je rekel hladno. Vstal sem,
vzel nož in je prerezal grlo. Smejala se
je. Potem sem ji srgal obleko z lepega
telesa, da bi jo posilil, začela me je
vabiti.

Nihče ne debatira o možnosti, da bi v
tunel lezle gosenice in iz kelihov izletali
metulji. Vsaka tipka zaigra svojo melo-
dijo in vse veje se držijo enega drevesa.
Revice. Tako verjamejo v nebo, a brez
debla in zemlje bi bile le golo dračje.
Kolikokrat sem jih prepričeval s sekiro.
Belo cvetje je odpadalo in otroci so mi-

Sonce se zakriva v belo mavrično svetlobo,
njegove roke se stapljajo v slap nežnosti,
oči gledajo v globino človeškega srca,
in nekje slišiš petje.
Srebrni listi na poti...
Trde stopinje v snegu..
Te velike in hkrati majhne sledi
in bela snežinka pade na tla.
Videla sem solzo,
tiho je polzela po obrazu.
Kot da hoče pustiti, kot da mora pustiti
belo sled v črnem mraku.

Sem človek, ki bi rad preskočil sonce,
pa se boji peklenskih žarkov...
Rada bi se nasmejala tem pogledom,
pa v vseh vidim le tvoj zadnji pogled.

Ne vem, mogoče mi pomeniš azil,
azil pred samoto in zatišje pred viharjem.
Sama sem, strnim v svet,
vidim le čudno svetlobo,
meglo, ki zabriše predmete...
Še tebe ne vidim, ostaja pa ta čudni,
prekleti dotik, ki me peče v očeh.

Lahko vidiš vrata,
če gledaš pozabo?

Lahko verjameš luči,
ko prekipi svoj nikoli?

Lahko verjameš zgodbi,
kjer ni modrega pravokotnika
in rož iz plastelina?

Lahko verjameš?

Bucolica

buča rdečelična
skozi polje kotali se
v mini krilu Pershing II
0,8 Cal. Cola rock'n rolla

mesec se ziba ziba zaja
ljubezen v beli hiši
sredi vasi podijo se miši

(miš maš kraš mašmiš tisoč hiš
1000 hiš v rit se piš)

Prispevke so objavili:

Čirovič, Debeljak Aleš, Gorše
Marta, Grebenc Stane, Ilc Nada,
Lavriv Sergej, Levstek Goran,
Mate Jani, Mate Miran, Oven
Primož, Petrič Nataša, Porenta
Ana, Porenta Polona, Škrabec
Simona, Špeletič Lidija

Uredniški odbor Nada Ilc, Jani
Mate, Miran Mate, Primož Oven
Lektor: Vesna Poštrak

RAČUNALNICA

Tudi k nam je pljusnil val računalniške evforije. Izenada smo se srečali s pojmi in izrazi, ki se zdijo marsikomu bolj nerazumljivi kot kitajščina. Človek se kar težko znajde v tej zmešnjavi. Veliko ljudi se vprašuje, čemu vse to, saj vendar sploh ne potrebujem računalnika. Čeprav se pri nas morda zdi, da je do razmaha računalništva prišlo v trenutku, stoji za temi uspehi v računalniški tehnologiji dolg razvoj.

Teoretično je bil pojem računalnika razdelan že pred II. svetovno vojno. Računalnik so predstavili kot stroj, ki sprejme določene podatke, jih obdela in vrne rezultate. Tisti del, ki obdela podatke, so imenovali logično — aritmetična enota.

Vendar je bila v tistem času tehnologija še preslaba in te izdaje ni bilo mogoče realizirati. Takoj po vojni pa so začeli predvsem v ZDA intenzivno razvijati računalniško tehnologijo. Prvi računalnik je imel v drobovju elektronike. Bil je gromozanski, oddaljal je veliko toplote in pogosto se je kvaril. Vendar pa je že uporabljal principe, ki veljajo za današnje računalnike. To je predstavitev podatkov kot niz načel in enk npr. 10010010, kar je mogoče realizirati v elektrotehniko z različnimi nivoji napetosti ali toka.

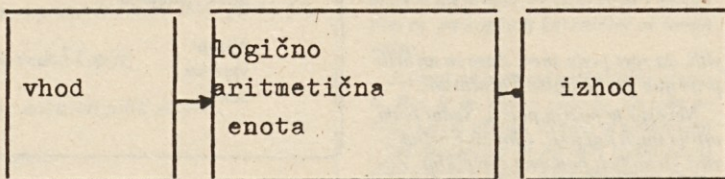
Tehnologija polprevodnikov je omogočila izdelavo tranzistorja. S tem so se računalniki zmanjšali, njihove zmogljivosti pa so se izboljšale. Seveda pa so bili tudi ti računalniki silno dragi in v primerjavi z današnjimi zelo počasni. V šestdesetih letih so razvili integrirana vezja, ki vsebujejo tranzistorje, kondenzatorje, upore in ostalo na majhni polprevodniški plošči.

To celovito vezje, izdelano na majhnem delčku polprevodne snovi se imenuje čip. Značilni čipi so nekaj milimetrov veliki kvadrati ali pravokotniki, debeli približno 0,2 mm. Osnovni element za izdelavo čipov je silicij. Zato imenujejo področje v ZDA, kjer izdelujejo večino čipov na svetu, silicijeva dolina. Prvi čipi so vsebovali okrog 30 elementov, danes pa spravijo vanj tudi nekaj 100000 elementov.

V začetku sedemdesetih let so poleg velikih računalnikov, na katerih so istočasno obdelovali veliko poslov, začeli izdelovati mini računalnike, ki so omogočali istočasno obdelavo manjšega števila poslov. Vhod v računalnik je bil čitalnik kartic, tako da je bilo treba vse podatke, ki so jih želeli spraviti v računalnik, zluknjati na karticah. Izhod je bil običajno tiskalnik, izhodne podatke so obdelane dobili na papirju.

Miniaturizacija elementov je omogočila izdelavo vse zmogljivějšíh velikih in malih računalnikov. Ko so na računalnik kot vhodno-izhodno enoto priključili tipkovnico in zaslon — terminal, je bilo omogočeno sprotno spreminjanje in pregled vhodnih-izhodnih podatkov. Leta 1975 pa so v ZDA izdelali računalnik Altair, ki je bil namenjen samo enemu uporabniku. To je bil prvi mikroračunalnik. S tem se je pričel skokovit razvoj mikroračunalniške tehnologije. Vse več izdelovalcev ponuja vedno zmogljivše in vedno cenejše mikroračunalnike.

Mikroračunalnik je računalnik. To je predvsem stroj za obdelavo podatkov. Podatke lahko vnašamo, shranjujemo, obdelujemo in jih izpisujemo. Zelo hitro izpolnjuje dane ukaze, vendar pa ne more ugotoviti, ali je navodilo smiselno ali ne; ugotovi lahko le to, če navodilo lahko izvede ali ne.

Pomožni deli mikroračunalnika so:

- tipkovnica z osrčjem računalnika

Tu so vgrajeni vsi bistveni deli mikroračunalnika

- zaslon — to je lahko tudi navaden televizijski sprejemnik

- kasetnik — omogoča uporabo programov, napisanih na kasetah

Poleg tega ima lahko računalnik priključen še tiskalnik in različne dodatne enote za shranjevanje podatkov.

Mislím, da je toliko podatkov dovolj za razumevanje vzrokov za tako nagel razvoj računalništva.

Kje in zakaj se računalniki uporabljajo in kdo sploh potrebuje računalnik? Računalnika tisti, ki ne poznajo njegovih zmožnosti in ne zna z njim

delati, prav gotovo ne potrebuje. Seveda pa je vprašanje, kaj to pomeni zanj v primerjavi s tistim, ki računalnik uporablja. Na veliko področjih dela in ustvarjanja bodo postali računalniki nepogrešljiv delovni pripomoček. Tako kot se je danes že razširila uporaba žepnega kalkulatorja, se bo na vseh področjih človekovega delovanja pojavil nov pripomoček — računalnik. Tisti, ki se poklicno ukvarjajo z računalništvom, morajo do podrobnosti poznati delovanje računalnika, da lahko opravljajo svoje delo — izdelovanje programov za različna področja uporabe. Za vse ostale, ki računalnik uporabljajo kot pripomoček, pa je dovolj, da vedo, kako lahko izvedejo iz računalnika želene rezultate.

Na veliko področjih uporabe se je računalnik že uveljavil. V del. organizacijah s pomočjo računalnika spremljajo proizvodnjo in poslovanje. Ponekod ga uporabljajo v konstrukciji. Računalniki so srce avtomatizacije na vseh področjih v proizvodnji.

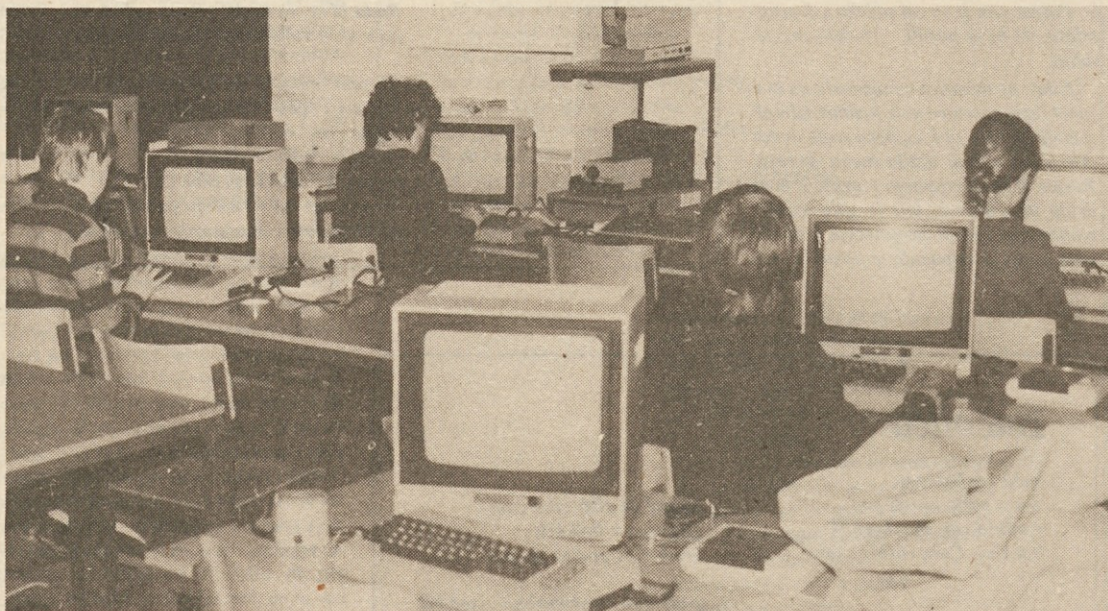
računalnikov COMMODORE. Seveda pa sami računalniki ne morejo prinesiti računalniške pismenosti, tako kot sama prva čitanka ne more naučiti otroka brati in pisati. Zato je bilo potrebno organizirati izobraževanje. Osnovna šola zaenkrat nima niti kadrovske niti finančne možnosti za izvajanje te dejavnosti. Zato smo se na pobudo DO RIKO in Osnovne šole zbrali tisti, ki se v Ribnici poklicno ukvarjamo z računalništvom. Pritegnili smo še dijake in študente računalniške stroke, da bi s skupnimi močmi organizirali izobraževanje na primeren nivoju. Ker pa pri nas še ni prav veliko izkušenj z računalniškim opismenjenjem, čaka to skupino trdo in dolgotrajno delo.

Izobraževanje bo potekalo na več stopnjah, glede na predhodno znanje otrok oziroma odraslih, ki bodo vanj vključeni. Programi se bodo razlikovali tudi glede na cilj izobraževanja.

Poudariti je treba, da je osnovni cilj izobraževanja spoznavanje z računalnikom. Vsak tečajnik se bo naučil uporabljati računalnik in programe, ki jih bo potreboval. Za tako delo je potrebna čim boljše povezava vseh, ki se ukvarjajo s tem področjem. Zato smo se povezali v mikroračunalniško društvo, v okviru katerega bomo lahko izvajali izobraževanje. Pri tem delu nam je ponudil pomoč mikroračunalniški klub Ljubljana.

Doslej se je v naši občini pri širjenju in uvajanju mikroračunalniške pismenosti angažiral skoraj izključno le RIKO. Področje računalništva pa je izredno pomembno za vse ljudi, ne le za nekatere delovne organizacije, zato bi bilo prav, da se tudi v drugih kolektivih zbude in ustrezno angažirajo. Z njihovo pomočjo bomo lahko hitreje prebrodili začetne težave. V marsikaterem domu je že računalnik, prepričani smo, da jih bo v naši občini kmalu še precej več. Za delovanje kluba pa je zelo pomembno, da imamo možnost izvajanja izobraževanja na računalnikih v primernem in dobro opremljenem prostoru. To možnost pa v Ribnici sedaj vsekakor imamo v računalniškem razredu osnovne šole.

Jože Benčina

Računalniško opismenjevanje naše mladine se je pričelo. Lep je pogled v računalniško učilnico v osnovni šoli v Ribnici, kjer je 15 računalniških kompletov Commodore 64, darilo Rika osnovni šoli. Zanimanje med učenci za tak krožek je izredno in vseh niti vključiti ne morejo.

● SAMOPRISPEVEK ZA SKUPNE NALOGE DOSLEJ USPEŠNO

DOSLEJ USPEŠNO

Z referendumom v mesecu juniju 1983 smo se odločili za uvedbo občinskega samopriskpevka za obdobje 1983-88. Nerealizirane naloge iz prejšnjega obdobja samopriskpevka so narekovale opredelitev, da se bodo zbrana sredstva sedanjega koristila v dva namena in sicer za realizacijo skupnih nalog ter zadovoljevanje potreb posameznih krajevnih skupnosti predvsem po najrazličnejših komunalnih objektih.

Skupne naloge se nanašajo na izgradnjo objektov otroškega varstva v Sodražici in Ribnici ter na adaptacijo oziroma prenovo nekaterih dotrajanih šolskih zgradb. Izgradnja objektov otroškega varstva se bo v celoti financirala iz zbranih sredstev samopriskpevka, prenova šolskih objektov pa deloma iz sredstev samopriskpevka, deloma pa iz združenih sredstev amortizacije.

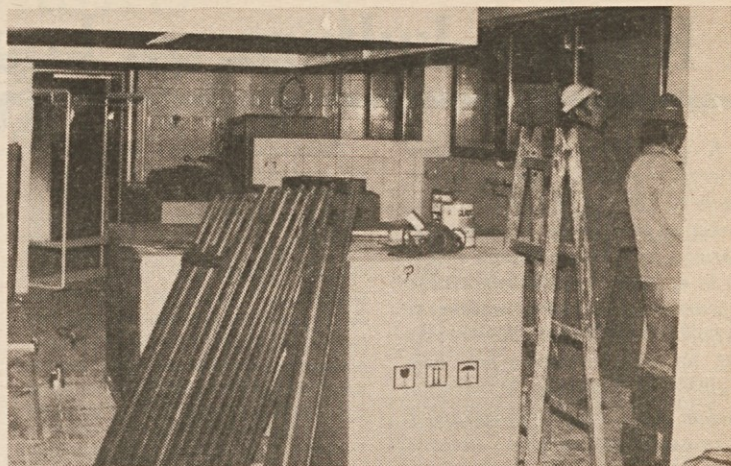
Ključ zbiranja sredstev za skupne naloge od 2% samopriskpevka je naslednji: KS Ribnica zbira za skupne naloge 1%, 1% pa ostaja za potrebe KS, KS Sodražica zbira 1,2% za skupne naloge, 0,8% pa ostaja za potrebe KS, kar je razumljivo, saj je izgradnja otroškega vrtca v Sodražici najpomembnejša in največja investicija v tem obdobju občinskega samopriskpevka izmed skupnih nalog. Vse ostale KS združujejo za skupne naloge 0,5%, 1,5% pa ostaja za realizacijo njihovih krajevnih potreb.

Da bi preprečili nevarnost prekočitve predvidenih sredstev za izgradnjo posameznih objektov iz naslova skupnih nalog, oziroma da ne bi objekt, ki je po sprejetem prioritetenem redu danes v gradnji preprečil izgradnjo naslednjih, smo v samoupravnem sporazumu o načinu in financiranju objektov družbenega standarda iz samopriskpevka opredelili čas zbiranja sredstev za posamezen objekt. Tako se bodo še do meseca junija 1986 zbirala sredstva za izgradnjo otroškega vrtca v Sodražici.

Kljub temu, da je bil po prioritetenem redu izgradnje objektov otroškega varstva na drugem mestu, je bil prizidek k otroškemu vrtcu v Ribnici zgrajen najprej, saj je bil dograjen in dan v uporabo že spomladi lanskega leta. Velike potrebe po novih mestih v VVO Majda Šilce ter možnosti zagotovitve sredstev za gradnjo iz drugih virov, predvsem s posojilom DO RIKO, pa tudi velika požrtvovalnost gradbenega odbora, vse to je pripomoglo, da je bil prizidek v zelo kratkem času narejen. V njem je prostora za 67 otrok v 3 oddelkih. Celotna investicija je znašala nekaj malega več kot staro milijardo, izposojena sredstva pa se bodo DO RIKO vrnila v zadnjem obdobju zbiranja sredstev iz samopriskpevka, kar ponovno potrjuje izreden posluh in razumevanje zaposlenih v tej DO do problematike otroškega varstva v naši občini.

V KS Sodražica je v zaključni fazi izgradnja otroškega vrtca, ki bo imel 4 oddelke, kuhinjo, jedilnico, sanitarije, shrambo, zaklonske ter pomožne prostore in bo stal skupaj z obrestmi za najete kredite okrog šest starih milijard. Tako se izpolnjuje dolgoletna

želja in potreba kraja po ustreznih prostorih otroškega varstva, saj obstoječi prostori ne zagotavljajo niti najnujnejših standardov in normativov, predvsem pa niti slučajno ne ustrezajo zdravstvenim in sanitarnim zahtevam. Z izgradnjo tega objekta se bomo v naši občini že dokaj približali želji po enotnem in enakopravnem vključevanju otrok v vzgojno varstveno organizacijo, obenem pa bo lahko v te vključeni več otrok in tako mogoče

Dela v otroškem vrtcu v Sodražici gredo počasi h koncu. S tem seveda težav gradbenega odbora še daleč ni konec. Problematična je oprema, ki je predraga ali pa je denarja premalo, težave so še z marsičem. Kljub temu lahko pričakujemo otvoritev vrtca najkasneje za dan mladosti, ko bo tudi praznik krajevne skupnosti Sodražica. Na sliki: začetna montažna dela v novi kuhinji, v kateri bodo kuhali malico in kosila tudi za učence osnovne šole. (Foto: Bregar)

ne bomo več med tistimi občinami, ki imajo najmanjši odstotek vključenih otrok v vzgojno varstveno organizacijo. O pomenu predšolske vzgoje znotraj VVO, celoletni pripravi otrok na šolo ali o tako imenovani mali šoli

pa verjetno ni potrebno posebej govoriti.

Odbor za izgradnjo otroškega vrtca v Sodražici se je pred začetkom del in potem ves čas srečaval z nemajhnimi težavami. Pred začetkom del je bilo potrebno glede na sedanjo zakonodajo zagotoviti vsa potrebna sredstva, ki jih je predvideval finančni načrt. Povsem jasno je danes, da če bi čakali na čas, ko se bo iz samopriskpevka zbralo zadosti denarja, z gradnjo nikdar ne bi uspeli, saj inflacija in z njo povezana rast cen tega ne bi nikoli dopuščala. Politične posledice ponovnega odloga izgradnje pa bi bile verjetno nepopravljive. Na drugi strani pa bi bilo izredno nesmotrno zadrževati vedno večjo vsoto denarja na posebnem računu, katerega vrednost bi bila iz dneva v dan manjša. Iz teh razlogov je bilo nujno pridobiti premostitvene kredite tako od izvajalca kakor tudi pri naših DO in še kje. Pri tem se je ponovno izkazala DO RIKO z izredno ugodnim posojilom, medtem ko posojilo izvajalca temelji na komercialnih obrestih. Odbor si zato prizadeva pridobiti kakršnakoli premostitvena posojila po ugodnejši obrestni meri, kot so izvajalceva s težnjo, da izposojena sredstva pri njem čim prej vrne. Nemalo težav se bo pojavilo pri plačilu opreme, ki je bila pri izdelavi finančnega načrta namenoma podcenjena zaradi premajhnega denarja, pa tudi pri zaključenih delih z ureditvijo okolice, kar bo odbor poskušal rešiti ob pomoči DO v KS in s samo KS. Kljub vsemu temu pa bo objekt v kratkem času dograjen in predan v uporabo, čeprav verjetno to še ne bo za naš občinski praznik, kar smo krajanji potihem upali, bo pa zagotovo v prihodnjem mesecu. Po sedanjem dotoku sredstev iz samopriskpevka za skupne naloge pa za sedaj lahko ugotavljamo, da bo moč v predvidenem času vrniti vsa najeta posojila.

Ob koncu velja poudariti predvsem to, da se z izrednim in požrtvovalnim delom odborov za izgradnjo posameznih objektov otroškega varstva, izjemnim posluhom našega združenega dela ter takojšnjim vlaganjem sredstev, zbranih iz samopriskpevka, uspešno realizirajo naloge začrtane in izglasovane na referendumu o izvedbi občinskega samopriskpevka kot skupne. Ostaja nam še popravo šolskih zgradb v Ribnici in Sodražici, ki kar kličejo po obnovi. Z zbranim denarjem iz samopriskpevka ter z enotno akcijo pa nam tudi ta naloga ne more in ne sme spodleteti.

JANEZ MIHELIC

Alojz Andoljšek sedemdesetletnik

Te dni, 23. marca, praznuje sedemdesetletnik Alojz Andoljšek, dolgoletni direktor Sukna iz Zapuž na Gorenjskem, naš rojak in častni občan ribniške občine.

Lojze Andoljšek, prijatelj mu pravimo glede na njegovo tekstilno stroko tudi Cujnar, je naše gore list, iz Brež, Ribničan z dušo in telesom, še bolj kot marsikateri Ribničan. Pognal je sicer korenine na Gorenjskem, na Bledu, korenine pa segajo prav do naše, ribniške, suhobarske zemlje. Kdo bi pa vzdržal med Gorenjci, kjer bi se še varčeni Škot slabo počutil, smo se pogosto pošalili. Pa vendar je ta naš Ribničan vzdržal med Gorenjci dolga leta in jim bil dobrih 22 let celo direktor! V Suknu se je zaposlil 1. 6. 1952 kot tehnični vodja, od 1956. leta do upokojitve 1979 pa je bil direktor tovarne. V tem času se je tovarna razvila v sodobno tekstilno tovarno, Lojze pa ne bi bil Ribničan,

če ne bi v tem času, v letu 1961 zgradil in odprl v Jurjevi manjši tekstilni obrat, danes uspešen Suknov toz kot skromno oddolžitev domači ribniški deželici. Nič lažjega ni, kot biti Lojzetu prijatelj. Osvojite s svojim nasmehom, humorjem, ki je kljub cepljenosti na Gorenjsko še vedno pristno ribniški, z izredno bogatim znanjem in kulturo. Lahko mu je biti prijatelj, prijeten sobesednik je in vsi, ki smo mu prijatelji, smo veseli tega.

Ribniška dolina zna ceniti zasluge svojih mož. Pred desetimi leti se mu je oddolžila na svojski, ribniški način. S posebnim sklepom je bil 26. marca 1975 proglašen za častnega občana naše občine. Tako smo ga naredili še bolj Ribničana, kot je že po naravi in srcu in sicer z utemeljitvijo, da je v pravem trenutku znal brez velikih besed in modrovanja na najbolj enostaven in preprost način storiti za napredek in razvoj domačega kraja več kot kdorkoli drug. Vse življenje zvest načetu, da mora človek za napredek družbe narediti vse, kar more in zna, počne to tudi danes povsod in vedno, kjer in kadar je potrebno. In tudi to ga dela in ohranja velikega.

In tako je, po nikogaršnji krivdi, postal te dni sedemdesetletnik, prav v dneh našega občinskega praznika. Naj mu bo ta skromni zapis iskrena čestitka ob lepem življenjskem jubileju v imenu vseh občanov, predvsem pa znancev, prijateljev in dolgoletnih sodelavcev z željo, da bi mu dobro zdravje še dolgo služilo in da bi se še dolgo veselil sadov svoje dela in našega skupnega napredka.

Srečno, Lojze!

France Grivec

Kakšna kultura, za koga in ali sploh kultura

K razmišljanju me je vzpodbudil intervju s »pesnico izjemnega ustvarjalnega zagona in izrazne moči«, kakor so jo označili. Svetlano Makarovič, ki je bil objavljen v Teleksu št. 4, 1985. in pa naslednja njena izjava: »... skratka, nočem se vključiti v to veliko birokratsko laž, da nam je kultura potrebna. Kultura je potrebna le razvitim ljudem, le ti čutijo potrebo po njej in le tu najde svoj smisel.«

Svetlano Makarovič bolj ali manj vsi poznamo. Slišali ste, da piše za otroke, prav gotovo tudi za njeno »Smrad opere«, veste verjetno, da je že nekajkrat imela tudi koncert v Ribnici (zadnji je bil na večer pred sejmom v letnem gledališču). In še nekaj: izdajo njene plošče »Nočni šanson« je med drugimi podprla tudi DO RIKO. Hvale vreden reklamni prijem, prav res, čeprav se nekateri s tem ne bodo strinjali. O Svetlani torej dovolj. Črno-bela podoba je tu, izostriate si jo pa sami. Kakor kdo hoče. Sedaj pa nazaj k njeni izjavi.

Torej, ali nam je kultura potrebna? Kaj vse sploh vključujemo v ta pojem? Ali imajo poleg lepega vedenja, kar naj bi beseda tudi pomenila, poleg lepo zvenelih gledaliških prireditev, proslav, likovnih razstav, literarnih večerov itd. tu mesto tudi veselice, sejmi in takšnim podobne prireditve? Če se bomo omejili samo na tisti del razlage, kjer govorimo o lepo donečih prireditvah, potem je kultura potrebna res samo nekaterim, tistim, ki jo ustvarjajo in tistim, ki jo znajo oziroma jo hočejo doživljati. Če pa je kultura tudi semenj ali veselica, je kultura potrebna več ali manj vsem.

Takoj se porodi drugo vprašanje. Zakaj je gledališka predstava namenjena samo nekaterim? In literarni večer? In likovna razstava? Da je to največkrat res, dokazuje skromen obisk takšnih prireditev. Nihče naj ne bi po sili hodil v gledališče. Svetlana Makarovič pravi, da je kultura potrebna le razvitim ljudem. Verjetno se ona pri svojem pojmovanju kulture omejuje samo na tisto, kar bi lahko označili »hermetična kultura«: s to besedo sicer označujemo

tip literature, ki je praviloma elitaren, aristokratski, zaprt vase, vendar mislim, da bi ta oznaka tudi v tem primeru bila ustrezna. Do tu se z njo tudi strinjam. Ta kultura je res potrebna le razvitim ljudem. Vendar pa ob tem ne smemo zanemarjati drugega tipa kulture, ki ga bom spet imenovala po tipu literature: to je »veristična kultura«, ki naj bi bila odprta občemu izkustvu, empirična, čutno praktična.

Avseniki nekomu najbrž ravno toliko

pomenijo kot drugemu Bach. Vendar poudarjam besedo »pomenijo«. O kvaliteti tako izvajanja kot tudi poslušanja pa tu raje ne bi govorila.

S takimi in podobnimi vprašanji se kulturni delavci srečujejo vsak dan. Ne samo v Ribnici, tudi drugod. Da bodo vsi ljudje znali nekoč poslušati Bacha in brati Vitomila Zupana, to pa bi moral biti cilj vse družbe.

Vesna Poštrak

O likovni dejavnosti

Ko v Ribnici govorimo o likovni dejavnosti, velja najprej omeniti vsakoletno likovno kolonijo, ki je bila vsaj do nedavnega skoraj edina tovrstna dejavnost v občini. V lanskem letu smo prenovili Petkovo galerijo in od tedaj v njej pripravili štiri kiparske razstave. Vse razstave so bile strokovno pripravljene; za kontinuiteto takega dela moramo skrbeti tudi v prihodnje. Predvidevamo, da bomo razstave pripravili vsak mesec po eno skozi vse leto. Kot razstavišče slikarskih del uporabljamo avlo doma JLA, ki pa zaradi večnamenskosti (pleši ob sobotah) - pa tudi notranje ureditve ni najbolj primeren prostor. Razmišljamo že o ureditvi novega razstavnega prostora, ki naj bi bil primeren tako za slikarske, kiparske in razne druge razstave.

Od lanskega leta imamo v Ribnici tudi likovno zanimiv gostinski lokal, katerega notranjo opremo dopolnjujejo likovne razstave. Tak način razstavljanja je zanimiv, ker tako predstavljena dela vidi širši krog ljudi,

kot če bi bila dela razstavljen v galeriji. Morda tudi katerega od obiskovalcev lokala prepričajo, da je likovna razstava dovolj zanimiv sporočilno doživljajski dogodek, zaradi katerega je vredno obiskati tudi namensko razstavišče.

V občini imamo tudi nekaj amaterskih likovnih ustvarjalcev, ki pa so prepuščeni sami sebi. Pod vodstvom mentorja z možnostjo uporabe namenskega prostora bi gotovo več in bolje delali. Dolžnost kulturnih delavcev v občini je, da jim te pogoje uresničimo.

Likovna vzgoja v naših osnovnih šolah je prepuščena zgolj sposobnostim in zagretosti likovnih pedagogov. To je lahko veliko, bolje pa je, če je oblik in dejavnikov za vzgojo več. Če proti koncu letošnjega šolskega leta nameravamo v soorganizaciji osnovnih šol, delovnih organizacij in Kulturne skupnosti pripraviti neke vrste osnovnošolsko likovno kolonijo, ki naj bi se je udeležili učenci z vseh šol v občini, ki so pri likovnem pouku pokazali zanimanje za to delo. Učenci bodo delali dan ali dva skupaj pod vodstvom mentorja. Njihove izdelke pa bomo na koncu seveda razstavili.

Ob koncu junija bomo pripravili likovno kolonijo pod vodstvom strokovnjaka za vse občine, ki se z likovnim delom že ukvarjajo ali pa je to le njihova želja. Če nameravate sodelovati, nam lahko to že sedaj sporočite na ZKO ali Kulturno skupnost Ribnica. Namen te kolonije je omogočiti našim likovnikom, da si pridobijo dodatno likovno znanje in izkušnje, se med seboj bolje povežejo ter ustvariti pogoje za nastanek likovne skupine v Ribnici.

To pa bo povsem uresničljivo, če nam bo v program prenove Miklove hiše (ob vhodu v Grad) uspelo vnesti tudi to dejavnost.

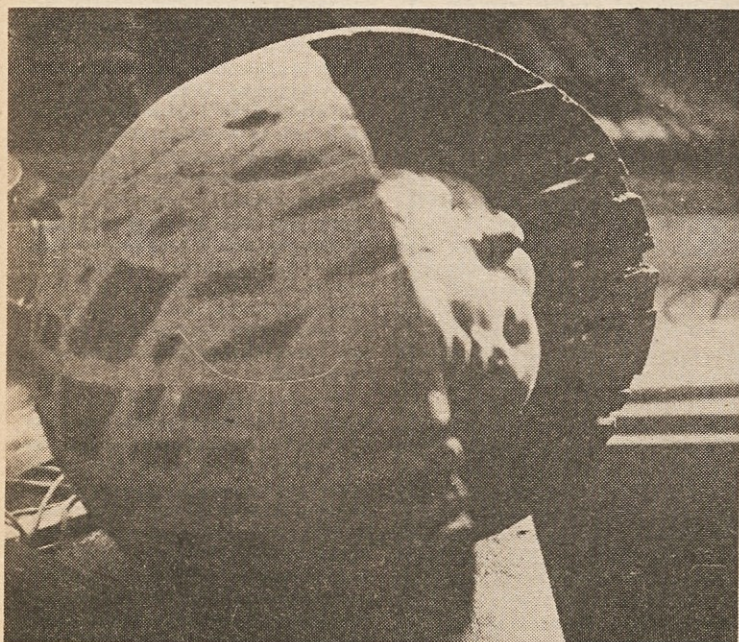
Še nekaj besed o tradicionalnih likovnih srečanjih Janko Trošt. V lanskem letu smo to dogajanje imenovali Ribnica 84 zaradi različnih terminov, v katerih so slikarji in kiparji v Ribnici delali. Bolj ali manj to srečanje

že poznate, zato bi vam predstavili nekaj zamisli o tem, kako naj bi pripravili letošnje srečanje.

V zadnjih dveh letih se je izkazalo, da ima izreden odmev tisti del srečanja, ki se navezuje na tradicije domače obrti, to je mala plastika v glini, ki jo kiparji oblikujejo pri naših lončarjih. Zato moramo temu delu srečanja nameniti največji poudarek. V lanskem letu je zelo uspela akcija oblikovanja in postavitve velike plastike v prostori delovne organizacije. Tu mislim predvsem na neposreden stik delovnih ljudi s kiparjevim delom. Tudi to obliko dela velja obdržati. V slikarskem delu srečanja bi morda veljalo opraviti največ sprememb. Na lanske letošnje okrogli mizi o kulturi se je izkazalo, da ne smemo kot osnovne usmeritve obdržati realističnega slikanja pokrajine. Še najbolj pa morda motijo ponavljajoča se imena slikarjev, seveda bolj kot imena nespremenjen pristop in način dela posameznikov, ki ne prinaša novosti, te pa so pogoj za likovno vzgojo, ki naj jo likovna kolonija opravlja. Zato bi morda veljalo letos v razpis za likovno kolonijo vnesti določilo, da se likovniški kolonije zaporedoma udeležijo le dvakrat. Za pripravo srečanja po strokovni plati moramo imenovati strokovni odbor, ki bo skrbel za naraščajočo kvaliteto likovnega srečanja. V organizacijskem pogledu je kolonija prav gotovo premalo povezana s krajani. Veliko bolj se bo potrebno posvetiti obveščanju o času trajanja in o tem, kje likovniki delajo. Morali pa bomo organizirati tudi pogovor slikarjev in kiparjev z občani, ki jih ta dejavnost zanima. Seveda pa moramo čimprej za tako nastala likovna dela zagotoviti primerno razstavišče. Tudi to nameravamo vključiti v program prenove Miklove hiše.

Ugotovimo lahko, da moramo na likovnem področju v Ribnici še marsikaj spremeniti in izboljšati. Obenem pa naj opozorim, da je ravno likovna dejavnost ena najbolj živih v občini, kar je v veliki meri zasluga našega rojaka Jožeta Cente, ki je v prvem obdobju opravil pionirsko delo.

S. Kljun

Tone Demšar — Plod in sad, glina 1983. Peto srečanje likovnikov v Ribnici, ko je bilo kot oblika vključeno tudi lončarstvo. Likovniki kiparji so delali pri lončarju v Dolenji vasi. S tem je ribniška likovna kolonija dobila svoj pravi obraz in vzbudila v likovnih krogih (in med občani tudi) izredno zanimanje.

Kurirčkova pošta 85

Prvič je krenila Kurirčkova pošta iz Ribnice na svojo pot, ki se bo končala v Ljubljani sredi maja.

4. marca je odšla izpred ribniške osnovne šole. Še prej so pionirji prinesli lokalno Kurirčkovo torbo iz Dolenje vasi. Sledil je lep kulturni program, ki so ga pripravili učenci, ki obiskujejo recitatorski in pevski krožek. V programu sta sodelovala tudi Ribniška pihalna godba in zabavni ansambel JLA.

Svečanosti ob odhodu Kurirčkove torbice so se udeležili predstavniki družbeno-političnih organizacij, Zveze borcev, kasarne M. Bračiča in Sveta zveze pionirjev SRS. Novinarji pa so spremljali živahno dogajanje, ko je tov. Nosan kot nekdanji kurir predal torbo pionirjem osnovne šole dr. France Prešeren iz Ribnice, ki so jo odnesli pionirjem OŠ Sušje.

Prebrali smo tudi pismo:

Predsedstvu SFRJ

Letos začenja svojo pot Kurirčkova pošta pri nas v Ribnici.

Na to smo posebej ponosni. Potovala bo naprej in bogatila prijateljstvo in bratstvo med nami, Titovimi pionirji.

Naša največja želja je ta, da bo domovina vedno svobodna in da bi bili svobodni vsi narodi sveta. Želimo, da na svetu ne bi bilo lačnih otrok.

Letos slavimo 40-letnico osvoboditve naše domovine. Zato smo izbrali geslo SVOBODA. To obletnico bomo praznovali z delom, učenjem in igro. Vključili se bomo v razne solidarne akcije in pomagali povsod, kjer nas bodo potrebovali. Ob vsem tem pa ne bomo pozabili naših borcev in pionirjev, ki so med vojno žrtvovali

Na zborovanju ob odhodu Kurirčkove pošte iz Ribnice 4. marca je govoril prvoborec in nekdanji kurir 1. ribniške čete Stane Nosan, ki je prvemu kurirju tudi izročil Kurirčkovo torbo na njeno dolgo pot po Sloveniji.

Foto: Mohar

svoja življenja. Še naprej nas bo vodila Titova pot.

Ponosni smo, da rastemo v samoupravni, socialistični Jugoslaviji in obljublamo, da bomo skrbno čuvali te pridobitve.

V Ribnici, 4. marec 1985

Pionirji in mladina
OŠ Ribnica
zbrani na mitingu
ob odhodu Kurirčkove
pošte

PIONIRSKO REŠETO

Prvi stik z računalnikom

Bilo je v četrtek 7. februarja. Tovariši iz Rika, ravnatelj in hišnik ter snažilke so prinesli v prvo nadstropje velike škatle z napisom Commodore. Takoj sem vedela, da so to računalniki, ki smo jih že težko pričakovali. Kar hitro sem premagala strah pred to novo pridobitvijo. Ogledala sem si tipkovnico, ki je podobna tisti na pisalnem stroju in kmalu sem natipkala prvi ukaz. Računalnik je zelo prijazen, saj kar hitro naredi vse, kar mu pravilno ukažeš. Seveda pa tudi pove, če narediš napako.

Spoznala sem, da bom morala pridobiti še veliko znanja, da bom računalnik s pridom uporabljala.

Učenci naše šole smo srečni, ker bomo imeli vse možnosti, da ujameмо korak s časom in nas ne bo sram pred učenci iz drugih krajev. Hvaležni smo DO RIKO in želimo, da bi bila ta DO za vzgled tudi drugim.

Jana Benčina

Mikroračunalnišk darilo ob kulturnem prazniku

8. februar — slovenski kulturni praznik, smo učenci počastili s kulturnimi aktivnostmi, ki smo jih izvedli v razredu, nato smo se poklonili spominu našega največjega pe-

opremo. Z učenjem računalništva je že začela testna skupina učencev. Za njo pa se bo v delo vključila še druga skupina in tudi tretja ter četrta, saj je zanimanje za delo na računalniških velikansko. Vsi bi želeli priti takoj na vrsto in se spoznati ter uporabljati računalnik. Najbolj nas zanimajo igrice, vsi smo nestrpni, čeprav vemo, da nas je preko 800 na šoli in da takoj ne moremo vsi v učilnico. Iz vsakega razreda se nas je prijavilo v osnovni tečaj kar okoli 15. Vendar v Ribnici je kar malo usposobljenih strokovnjakov, ki bi lahko vodili toliko skupin. Zato bo potrebno malo potrpeti, vendar tovariši pravijo, da bomo tudi pri pouku naslednje šolsko leto obiskovali računalniško učilnico ter tako imeli možnost, da se učimo z računalniki. Šahovski krožek je že obiskal učilnico, dobili pa tudi izgubili smo prve šahovske partije z računalnikom. Tudi drugi krožki bodo poskušali iztisniti svoje sposobnosti in jih uporabiti pri delu z računalnikom. Vendar še prej se bomo morali naučiti tehnike upravljanja ter jezika, da se bomo lahko pogovarjali z računalnikom. Toliko je novega, pa bi radi spoznali in se naučili kar v enem tednu.

Kresnička

Že lansko leto smo na naši šoli začeli z delom v šolski trgovini — Kresnička. V začetku obratovanja se učenci niso zanimali za nakupe, ker ni bila še primerno založena.

V nekaj dneh so imele trgovke že veliko dela in nam je trgovina kar domača. Odprta je med izbirnim prostim časom, po kosilu.

Trgovke so zelo prijazne. Navdušila jih je tov. Jasenka, ki je njihov mentor.

Seveda pa v trgovini ne prodajajo samo šolskih potrebščin. Tu so razstavljeni tudi izdelki spominkarjev in ročna dela, za katera je veliko zanimanje.

Včasih, čeprav zelo redko, so trgovke prav slabe volje. Seveda ne kar tako. Nekdo jih napravi takšne. Včasih so to same težave v zvezi z nabavo ali z denarjem.

Rade pa se pohvalijo, da jim delo teče dobro od rok. Kaj ne bi, ko pa so prijateljice in sošolke. Navdušile so tudi nekaj mlajših učencev, ki pridno strežejo.

Med proizvodnim delom učenke urejajo police, zlagajo kupljeni material in čistijo omare z razstavljenimi predmeti. Če bi prišli med tem časom v trgovino, ne bi bili najbolj zadovoljni z neredom, zato pa je trgovina čez teden lepo počiščena.

Z našo trgovino smo nadvse zadovoljni.

Za šolo stoji,
pozimi se v njej lačna družba dobi. (ptičja krmilnica)

Uganki

Vsak dan ga uporabljamo
in z njim dobrote vozimo,
a če se zaletimo,
od lačnih jih dobimo. (voziček)

Helena Marinč

7. r. OŠ dr. A. Debeljaka, Loški p.

Učni uspeh ob polletju na ribniški šoli

Doseženi učni uspeh ob polletju je dober in približno enak kot v preteklih letih.

Izdelalo je 96% učencev in to:

na ČŠ Ribnica 91,9%, negativnih je bilo 8,1% ali 66 učencev,
na COŠ Dolenja vas 96,2%, negativnih 3,8% ali 3 učenci
na PS Sušje 100%

Najslabši uspeh so dosegli učenci 5. in 7. razreda, najboljšega pa učenci 8. razreda.

Največ težav povzroča učencem nemški jezik, pri katerem je imelo nezadostno oceno 40 učencev, ter matematika, kjer je bilo 20 negativno ocenjenih. Manj negativnih je pri ostalih predmetih.

Uspeh je bil za 7% boljši kot v 1. redovalni konferenci. Na tak uspeh je vplivalo tudi kvaliteto delo učiteljev, ki pouk vedno bolj diferencirajo, kar pomeni, da pripravljajo naloge za učence glede na sposobnosti posameznega učenca, jih ocenijo po zmogljivostih ter skušajo pomagati vsakemu učencu, da bi bil pri svojem delu čim bolj uspešen.

Imam muco

Z mamico sem šla na njivo. Pri neki hiši sem videla majhne mucke. Tisto, ki mi je bila najbolj všeč, sem prišla in jo božala. Ko je stric videl, da mi je všeč, mi jo je dal. Bila sem zelo vesela. Odnese sem jo domov in ji dala mleko. Kličem jo Valdi. Imam jo rada.

Mateja Bartol

OŠ dr. Antona Debeljaka 2.r.

Loški potok

Moja muca

Naša stara muca je imela tri mlade. Vsaka mucka je bila drugačna. Najlepšo sem si izbrala jaz in ji dala ime Pika. Dajala sem ji jesti mleko, kruh in meso. Sedaj je že velika in si sama ujame miši. Nalovi si jih dosti. Imam jo rada in tudi ona me ima rada.

Simona Čampelj 3. r

OŠ dr. Antona Debeljaka

Loški Potok

Moj delovni dan

Zjutraj vstanem ob sedmi uri. Najprej se umijem, počesem in oblečem. Preden grem v šolo, prinesem še mleko. Iz šole pridem domov ob eni uri. Takoj se preoblečem in grem kositi. Po kosilu grem delat domačo nalogo, potem se še učim. Popoldne se igram z Barbaro in Bojanom. Pomagam mami ali očiju. Zvečer berem in po risanki grem spat.

Tak je moj delovni dan.

Sabina Benčina, 2.r.

OŠ dr. Antona Debeljaka

Loški potok

V učilnici je 15 računalnikov z

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva Ribnica. Izhaja enkrat mesečno oziroma desetkrat letno v nakladi 4.000 izvodov. Ureja uredniški odbor v sestavi: France Grivec, odgovorni urednik, Stane Kromar, glavni urednik, Karel Oražem, Viktor Pogorelec, Ivan Petrič, Alojzija Zakrajšek, Janez Mihelič, France Lapajne, Stanko Rus, Janez Bambič, tehnični urednik: Uroš Bregar. — Uredništvo: OK SZDL Ribnica, 61310 Ribnica, Šeškova 14, telefon 861-274 ali 861-067. — Priprava za tisk: DITC — TOZD Grafika Novo mesto, Tisk: Tiskarna Novo mesto.

Čakamo na nov vrtec

Skupina najmlajših varovancev zasilnega vrtca v kletnih prostorih osnovne šole v Sodražici se je sredi zavzete igre začudeno ozrla v fotografa. Pridite raje kdaj kasneje, so govorili njihovi pogledi, takrat, ko se bomo preselili v nov vrtec. Lepši in prostornejši bo, prijeten za bivanje in za igro, za našo pripravo na šolanje in življenje. (Foto: Bregar)

Okolje — naša stalna skrb

Zima se umika, z njo tudi snežna odeja in zopet bo razgaljena vsa naša malomarnost, ki jo v marsikateri sredini kažemo do našega življenjskega in delovnega okolja. Žal moramo ugotoviti, da je naša zavest za urejanje človekovega okolja zelo nizka; skrb za čisto in urejeno okolje še zdaleč ni postala sestavni del našega mišljenja in ravnanja. Kako malo napora je potrebno za ohranjanje čistega in zelenega okolja, če je naša skrb stalna, tega ne morejo nadomestiti nobene kampanjske očiščevalne akcije, a vendar naše okolje skozi vse leto kaže kaj žalostno podobo.

Svet za varstvo okolja pri Predsedstvu OK SZDL Ribnica je v aprilu 1984 organiziral široko akcijo na območju celotne občine pod geslom »čisto in zeleno okolje«, ki je dala sorazmerno skromne rezultate. Akcija ni bila usmerjena samo na urejanje življenjskega, pač pa tudi v urejanje delovnega okolja, v urejanje tovarniških prostorov in dvorišč, ki kažejo v večini primerov dokaj žalostno podobo. Namen akcije je bil predvsem v tem, da se skrb za okolje prenese v osnovne sredine, to je v krajevne skupnosti, šole, organizacije združenega dela, da se osvesti čim več delovnih ljudi in občanov in vključi v aktivno sodelovanje. Odzivnost na akcijo je bila veliko boljša v kmečkih naseljih, najslabše pa v mestnih naseljih z družbenimi stanovanji, kjer je največja koncentracija ljudi. Tu je odnos do življenjskega okolja najslabši, zato bi bilo umestno, da bi skupnosti stanovalcev tudi temu vprašanju namenjale večjo skrb kot doslej.

Tudi letos bo Svet za varstvo okolja organiziral podobno akcijo kot v letu 1984, da bi potrkal na zavest ljudi in jih spomnil tudi na ta vse bolj nujni del človekovega življenja in ravnanja. Vendar ni potrebno čakati na akcijo. Vsak posameznik naj z aktivnejšim pristopom do svojega okolja, do svoje življenjske in delovne sredine izpriča svoj odnos do tega vprašanja, kajti tudi tu se neposredno odraža kultura ali nekultura vsakega posameznika.

S. K.

Poljanci bodo glasovali

Že v prejšnji številki smo pisali, da v krajevni skupnosti Velike Poljane pripravljajo referendum za uvedbo dodatnega samoprispevka za asfaltiranje ceste skozi Velike Poljane in do pokopališča. Dodatno so se dogovorili, da bodo rekonstruirali oziroma asfaltirali tudi cesto skozi naselje Vrh. To bo gotovo ena največjih akcij v tej mali krajevni skupnosti, sicer pa so takih akcij tukaj vajeni.

In da ne pozabimo, predvsem krajani KS Velike Poljane: referendum za uvedbo dodatnega samoprispevka bo dne 21. aprila letos!

Beogradska banka — Temeljna banka Ljubljana, Agencija Ribnica posluje od 1. 3. 1985 dalje takole:

- v ponedeljek — od 8.00 do 17.00
- torek — od 8.00 do 15.00
- sredo — od 8.00 do 15.00
- četrtek — od 8.00 do 15.00
- petek — od 8.00 do 15.00.

Dopolnilo

V prejšnji številki Rešeta smo objavili fotografijo podirajočega se objekta ob rokometnem igrišču v Ribnici z mnenjem, da je lastnik Merkatorja Jelke so nas opozorili, da to ni res in da je lastnik podirajoče se stavbe Ana Radonič. Verjamemo, da tudi trgovcem ni vseeno, kakšno je okolje, v katerem imajo skladišče. Verjamemo tudi, da se bo stanje kmalu spremenilo, v tem trenutku pa je objekt še bolj podrt kot pred meseci, še bolj kazi celotno okolico in je še bolj nevaren predvsem mladini, ki množično uporablja rokometno igrišče.

Uredništvo